

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ FAKULTA

**Vývoj a struktura dopravní nehodovosti na okrese Prachatice
způsobený abúzem alkoholu**

Bakalářská práce

Vedoucí práce:
PaedDr. Bc. Jaroslav PANGL

Autor práce:
Luděk VEBER

7. května 2009

ABSTRACT

Progress and structure of motor vehicle accident frequency in the region of Prachatice caused by alcohol abuse

The thesis focuses on the rate of road accidents resulting from alcohol abuse in the district of Prachatice in the period from 1996 to 2006.

The objective of the thesis is to analyse available police statistical data of the Police Presidium of the Czech Republic, as well as the South Bohemian Regional Police Directorate, the Regional Department for External Service, and the Road Traffic Inspectorate in Prachatice.

The initial part of the thesis defines the characteristics of alcohol, its metabolism in the human body and its subsequent degradation and elimination. Furthermore, it provides a description of alcohol dependence and the impacts on health arising from excessive alcohol consumption.

When driving a motor or non-motor vehicle under the influence of alcoholic beverages, the driver commits an unlawful action. The thesis reviews current legislation associated with driving vehicles under the influence of alcoholic beverages.

Based on processed statistical data, an analysis of the development of the rate of road accidents caused by alcohol abuse in the period 1996 – 2006 was made, as well as an analysis of the structure of road accidents resulting from alcohol abuse in the same period according to the age of the offenders, accident types, and criminal prosecution. The ascertained statistical data served as a basis for diagrams and tables used for further comparison.

In total, the thesis contains 22 diagrams and the same number of tables. Whereas the statistical data gathered in this manner were deployed as basic data for an analysis of the road accident rate in the district of Prachatice in the period from 1996 to 2006.

One of the main issues examined by the thesis is the unsatisfactory and the socially dangerous conduct of motor vehicle drivers who drive their vehicles under the influence of alcoholic beverage and thereby, pose an imminent threat to the lives and health of other road traffic participants.

Prohlášení :

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma “Vývoj a struktura dopravní nehodovosti na okrese Prachatice způsobený abúzem alkoholu“ vypracoval samostatně s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Zdravotně sociální fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích 7. května 2009

.....
podpis studenta

Poděkování

Chci touto cestou poděkovat panu PaedDr. Bc. Jaroslavu Panglovi za odborné vedení při zpracování této bakalářské práce a své rodině za trpělivý přístup k mé osobě v období celého studia vysoké školy.

Obsah

Úvod.....	8
1. Současný stav.....	11
1.1. Charakteristika.....	11
1.2. Historie alkoholu.....	11
1.2.1. Historie alkoholu v Čechách.....	12
1.2.2. Metabolismus alkoholu.....	12
1.2.3. Odbourávání a vylučování alkoholu.....	13
1.2.4. Účinky alkoholu.....	14
1.2.5. Závislost na alkoholu.....	15
1.2.6. Zdravotní dopady nadměrné konzumace alkoholu.....	16
1.3. Alkoholické nápoje v silniční dopravě – právní normy.....	17
1.3.1. Historie vývoje právních norem v českých zemích.....	17
1.3.2. Alkoholické nápoje v silniční dopravě – Současná legislativa.....	18
1.3.2.1. Zákon č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích.....	18
1.3.2.2. Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích.....	20
1.3.2.3. Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon.....	22
1.3.2.4. Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů.....	22
1.3.2.5. Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů.....	24
1.3.2.6. Změny v postihu řidičů motorových vozidel za řízení motorového vozidla po požití návykové látky.....	25
1.4. Zjišťování alkoholu u řidičů motorových vozidel.....	26
1.4.1. Jednorázová detekční souprava ALTEST.....	27
1.4.2. Přístroj pro měření koncentrace alkoholu v dechu Alcotest Dräger 7410 ^{Plus} com.....	28
1.4.3. Klinické vyšetření před odběrem krve.....	29

1.4.4. Odběr biologického materiálu k toxikologickým analýzám.....	30
1.4.5. Analytické rozborý krve.....	31
1.4.5.1. Widmarkova zkouška.....	31
1.4.5.2. Metoda plynové chromatografie.....	31
1.4.6. Náklady spojené s klinickým vyšetřením a odběrem krve.....	34
1.4.7. Ekonomické ztráty způsobené dopravní nehodovostí.....	35
1.4.7.1. Přímé náklady.....	35
1.4.7.2. Nepřímé náklady.....	36
1.4.7.3. Ztráty z jedné dopravní nehody.....	36
1.4.7.3.1. Dopravní nehoda s usmrcením člověka.....	36
1.4.7.3.2. Dopravní nehoda s těžkým zraněním.....	37
1.4.7.3.3. Dopravní nehoda s lehkým zraněním.....	37
1.4.7.3.4. Škody způsobené nehodami bez následků na zdraví.....	38
2. Cíle práce a hypotéza.....	39
2.1. Cíle práce.....	39
2.2. Hypotézy.....	39
3. Metodika.....	40
4. Výsledky.....	41
4.1. Výsledky dopravní nehodovosti.....	41
5. Diskuse.....	64
6. Závěr.....	72
7. Seznam použité literatury.....	73
8. Klíčová slova.....	78
9. Přílohy.....	79

Úvod

Silniční doprava představuje možnost snadného, rychlého a pohodlného přesunu mezi libovolně zvolenými místy za účelem mnoha aktivit. Silniční doprava se stala symbolem pokroku, charakterizovaným stále rychlejšími automobily. Mnoho lidí si už svůj život bez osobního automobilu nedokáže představit. Nemalá část řidičů se cítí být absolutními pány na silnicích s falešným vědomím, že jim se přece nemůže nic stát! Umíme si však představit také tu odvrácenou a nesmírně krutou stránku silniční dopravy?¹⁾

Stále se zvyšující provoz na pozemních komunikacích s sebou přináší mnoho dopravních nehod, při kterých dochází k materiálním škodám, ke zraněním osob, v tom nejhorším případě i ke ztrátám na lidských životech. Příčiny dopravních nehod jsou různé - rychlost jízdy, nesprávný způsob jízdy, nedání přednosti v jízdě. V neposlední řadě je příčinou nehod s vážnými následky i požívání alkoholických nápojů u řidičů motorových vozidel. Zneužívání alkoholu patří mezi nejčastější příčiny ovlivnění řidiče motorového vozidla, které vede k dopravním nehodám. Často s velmi závažnými důsledky²⁾.

Okres Prachatice leží v jihozápadní části Jihočeského kraje. V kraji sousedí s okresy České Budějovice, Strakonice a Český Krumlov. Západní hranice okresu sousedí s okresem Klatovy (Plzeňský kraj). Jihozápadní část okresu sousedí se Spolkovou republikou Německo a s Rakouskem³⁾. Na okrese Prachatice se nacházejí tři silnice I. třídy. Nejzatíženější komunikací je silnice I. třídy číslo 4, vedoucí od hranic s okresem Strakonice přes Vimperk do Spolkové republiky Německo. Mezi nejzatíženější komunikace okresu Prachatice patří silnice II. třídy číslo 145, která spojuje okres Klatovy a České Budějovice přes Vimperk, dále silnice II. třídy číslo 141,

¹⁾ CDV, Varující vývoj dopravní nehodovosti na silnicích v ČR ve srovnání se zahraničím [online]. Poslední aktualizace k 15.7.2004 (cit. 2008-12-04) Dostupné na WWW: <http://www.cdv.cz/text/archiv/bsp/varvyv.htm>

²⁾ POLICIE ČR, Policejní prezidium, Nehody zaviněné pod vlivem alkoholu. *Publikace Přehled o nehodovosti na pozemních komunikacích v ČR za rok 2006*, duben 2007, s. 12.

³⁾ HOSPODÁŘSKÁ KOMORA ČR [online]. Poslední aktualizace neuvedená (cit. 2009-01-24) Dostupné na WWW: http://www.komora.cz/hk-cr-top-02-sede/podpora-podnikani-v-cr/regionalni-informace/jihocesky-kraj-c/art_22666/okres-prachatice.aspx

vedoucí od Bavorova přes Prachatice do Volar. Nejzatíženější silnicí III. třídy je silnice číslo 14128 z Prachatic do Vitějovic⁴⁾.

Se vstupem České republiky do Schengenského prostoru (21. prosince 2007)⁵⁾ došlo k odstranění překážek, které bránily plynulému provozu přes hraniční přechody (zátaras, závory). S takzvaným „otevřením státní hranice“ došlo ke zvýšení silničního provozu v okrese Prachatice. Mnozí řidiči přijíždějí do České republiky i několikrát za den. Řada z nich po požití alkoholických nápojů odjíždí zpět do své země a cestou způsobí dopravní nehodu. Z praxe je znám případ, kdy jeden řidič na okrese Prachatice způsobil během dvou měsíců pod vlivem alkoholu dvě dopravní nehody⁶⁾.

Spotřeba čistého lihu za rok na osobu (včetně kojenců) se v České republice od roku 1987 do roku 2006 zvýšila zhruba o 25%, z hodnoty 8,0 litru na 10,2 litru. U spotřeby vypitého piva je situace obdobná. Od roku 1987 byla průměrná spotřeba na jednu osobu 147 litru, v roce 2006 již to bylo 163,5 litru. Zde došlo ke zvýšení o 11,2%⁷⁾. I tato čísla mají svůj podíl na dopravní nehodovosti. Stále častěji se setkáváme u podnapilých řidičů s hladinou alkoholu přesahující 2,00 g/kg alkoholu v krvi řidiče.

Dopad alkoholu na řízení motorového vozidla je dostatečně známý – snižuje reakce řidiče, vyvolává únavu, snižuje jeho pozornost a často zvyšuje i jeho agresivitu za volantem. Fakta z České republiky i ze zemí Evropské unie jednoznačně prokazují, jak nebezpečné je i malé množství alkoholu za volantem jak pro řidiče, tak i pro ty, kteří se nechají odvážet řidičem, který požil alkoholický nápoj⁸⁾.

Za dobu své praxe u Policie České republiky (dále jen Policie ČR) jsem se mnohokrát setkal při šetření dopravní nehody při které došlo k vážným zraněním

⁴⁾ POLICIE ČR, Policejní prezidium, II. Nehody v krajích, C. Nehody na území Jihočeského kraje.

Publikace Přehled o nehodovosti na pozemních komunikacích v ČR za rok 2006, duben 2007, s. 29.

⁵⁾ SCHENGENSKÝ PROSTOR, [online]. Poslední aktualizace 6.1.2009 v 10:14 hodin (cit. 2009-01-24) Dostupné na WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Schengensk%C3%BD_prostor

⁶⁾ POLICIE ČR, Okresní ředitelství v Prachaticích, Evidence dopravních nehod Lotus Notes, Č.j.ORPT-366/DN-TČ-RP-2007, Č.j.ORPT-493/DN-TČ-MP-2007.

⁷⁾ ČSÚ, Tab.2d: Spotřeba alkoholických nápojů a cigaret v letech 1987 až 2006 [online]. Poslední aktualizace dne 13.7.2008 (cit. 2009-01-24) Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/p/3014-08>

⁸⁾ MINISTERSTVO VNITRA ČR, 2008, [online]. Poslední aktualizace neuvedená (cit. 2009-01-24) Dostupné na WWW: <http://beta.mvcr.cz/clanek/evropska-unie-proti-alkoholu-za-volantem.aspx>

i ztrátám na životech jejich účastníků, že u viníka dopravní nehody bylo zjištěno požívání alkoholických nápojů před jízdou.

Vzhledem k tomu, že se zvýšil a neustále zvyšuje počet řidičů, kteří řídí automobily pod vlivem alkoholu, dochází i k nárůstu vážných zranění při těchto nehodách. Je nutné zmínit i fakt, že s problémem abúzu alkoholu u řidičů motorových vozidel dochází k sociálním a ekonomickým dopadům na rodinu řidiče a společnost jako takovou. Z tohoto důvodu vznikla i tato bakalářská práce, která má za úkol rozebrat vývoj a strukturu dopravní nehodovosti na okrese Prachatice způsobený abúzem alkoholu.

1. Současný stav

1.1. Charakteristika

Alkohol (chemicky etylalkohol, etanol C_2H_5OH) vzniká chemickým procesem kvašení ze sacharidů – a to z jednoduchých cukrů, obsažených v ovoci (nejčastěji plody vinné révy) nebo z polysacharidů z obilných zrn nebo brambor. Vyšší koncentrace alkoholu – etanolu se dosahuje destilací⁹⁾.

Alkoholy tvoří celou skupinu látek, z nichž etylalkohol je druhý nejjednodušší a převzal jako nejznámější jméno celé skupiny. Při nedokonalých chemických procesech (například při domácí výrobě destilátů) vzniká směs etylalkoholu s nejnižším alkoholem, metylalkoholem (metanol), který je silným nervovým jedem se selektivním působením na oční nerv (působí oslepnutí) a vede k metabolickému rozvratu vyvoláním acidózy¹⁰⁾.

Charakteristiku nervového jedu a schopnost vyvolat acidózu má i etylalkohol, i když v nižší míře¹¹⁾.

1.2. Historie alkoholu

Dějiny užívání alkoholu jsou i dějinami vývoje celého lidstva. Přirozené kvašení bylo pravděpodobně lidmi objeveno už v prehistorickém období a brzy následovala výroba piv a vín z cukernatých a škrobnatých rostlin. Opojně nápoje patřily po celém světě k náboženským, společenským i soukromým událostem. Byl oceňován společenský prospěch účinků alkoholu, stejně tak se vědělo i o jeho negativních stránkách¹²⁾.

Stáří destilace lihovin se odhaduje na 1000 let. Ale až v 80. letech minulého století se zlepšením dopravy a masové výroby lahví došlo k masovému rozšíření

⁹⁾ VOREL, F. jun. *Soudní lékařství*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 1999. 606 s. ISBN 80-7169-728-1.

¹⁰⁾ KALINA, K. *Drogy a drogové závislosti I* 1. vyd. Úřad vlády České republiky, 2003. 320 s. ISBN 80-86734-05-6.

¹¹⁾ KALINA, K. *Drogy a drogové závislosti I* 1. vyd. Úřad vlády České republiky, 2003. 320 s. ISBN 80-86734-05-6.

¹²⁾ DĚJINY ALKOHOLU [online]. Poslední aktualizace 26.11.2008 (cit. 2009-02-10) Dostupné na WWW: <http://dejinyalkoholu.blogspot.com/>

konzumace alkoholu. Masové užívání lihovin a pití alkoholu se stalo sociálním problémem u příslušníků nižších tříd¹³⁾.

Na excesy spojené s alkoholem reagovali zákonodárci v Evropě uvalením daní, omezením provozu nálevení a omezením prodeje alkoholu. V Americe například úplným zákazem - prohibicí¹⁴⁾.

V druhé polovině devatenáctého století se začala objevovat první abstinenci hnutí, která na počátku dvacátého století začala působit i v Čechách¹⁵⁾.

1.2.1. Historie alkoholu v Čechách

Z historie naší země máme doklady o tom, že již v dávných dobách způsobovala všeobecná obliba piva a medoviny řadu závažných problémů, které posléze vyvolaly dokonce potřebu jeho mocenského řešení (první „protialkoholní zákon“, který byl vyhlášen Břetislavem 1. roku 1039). Měl výrazně prohibiční charakter a uvádí přísné tresty pro opilce a pro krčmáře, kteří konzumentům nalévají¹⁶⁾.

1.2.2. Metabolismus alkoholu

Alkohol zaručí dokonalou zábavu jak v den pití, tak i druhý den, kdy se alkohol zpracovává a vytváří „blahodárný samočisticí účinek“. Metabolismus - resorpce alkoholu do organismu, probíhá prostou difuzí, začíná prakticky okamžitě s jeho požitím. Rychlost vstřebávání alkoholu je vyšší než rychlost jeho vylučování. Po skončení pití ještě po nějakou dobu hladina alkoholu v krvi stoupá, je to závislé na druhu alkoholického nápoje a na náplni žaludku. Trvání vstřebávací fáze požívání alkoholu u vypitého piva na lačno je do 60 minut, při nadměrné náplni žaludku rovněž u vypitého piva je do 150 minut. U vypitého koncentrátu a vína je tato doba do 30 minut na lačno a do 120 minut při nadměrné náplni žaludku. U míchaného alkoholu s obsahem

¹³⁾ ALKOHOL-HISTORIE, TYPY [online]. Poslední aktualizace neuvěděna (cit. 2009-02-10) Dostupné na WWW: http://web.libimseti.cz/Angi//alkohol---historiety_445907.html

¹⁴⁾ ALKOHOL-HISTORIE, TYPY [online]. Poslední aktualizace neuvěděna (cit. 2009-02-10) Dostupné na WWW: http://web.libimseti.cz/Angi//alkohol---historiety_445907.html

¹⁵⁾ DROGOVÁ PORADNA: RUBRIKY > ALKOHOL [online]. Poslední aktualizace neuvěděna (cit. 2009-02-10) Dostupné na WWW: <http://www.drogovaporadna.cz/rubrika.php?rubrika=45>

¹⁶⁾ KALINA, K. *Drogy a drogové závislosti I* 1. vyd. Úřad vlády České republiky, 2003. 320 s. ISBN 80-86734-05-6.

CO₂ (tonic, soda) dochází k rychlejší absorpci, neboť naředí molekuly alkoholu, a tím se jich dostane do styku s výstelkou žaludku více. V žaludku dojde ke vstřebání asi 20% alkoholu. K nejrychlejšímu vstřebávání alkoholu do krve dochází z dvanáctníku a z horního úseku tenkého střeva. Zde dojde ke vstřebání 80% alkoholu¹⁷⁾. Kvalita jídla požitého před pitím rovněž ovlivňuje rychlost resorpce, kdy potrava bohatá na bílkoviny a tuky resorpci výrazně zpomaluje, než při potravě složené převážně z uhlovodanů¹⁸⁾. Větší část vstřebaného alkoholu do krve se odbourává především v játrech, která k rozložení cca. 20 gramů alkoholu potřebují asi hodinu. Z tohoto vyplývá, že po vypití šesti „dvanáctek“ či dvou litrů vína má po osmihodinovém spánku řidič v krevním oběhu stále alkohol¹⁹⁾.

Koncentrace alkoholu v krvi a ostatním biologickém materiálu se vyjadřuje v soustavě SI v gramech absolutního alkoholu na 1 kg krve (g/kg). Ve starší literatuře, a dodnes i mnohde v praxi, se používají promile (‰), které jsou svou číselnou hodnotou s g/kg totožné²⁰⁾.

1.2.3. Odbourávání a vylučování alkoholu

Alkohol je z organismu vylučován z 90 až 95% oxidací v procesu látkové přeměny - 5 až 10% se vyloučí v nezměněné formě, dechem asi 4 až 7% (na tom se zakládá dechový test) a močí 1 až 3%. Oxidace alkoholu je ve své podstatě proces odstraňování jedovatých látek z organismu, protože etylalkohol je pro jaterní tkáň jedovatý. Vylučování alkoholu v nezměněné formě, převážně dechem a močí není konstantní. Závisí to na hladině alkoholu v krvi. Nejdůležitějším faktorem ovlivňujícím vylučování alkoholu z organismu je tělesná hmotnost. Člověk vážící 70 kilogramů vyloučí za jednu hodinu přibližně 7,7 g alkoholu. Rozmezí přitom kolísá od 6,3 do 9,1 g za jednu hodinu. Pokles hladiny alkoholu v krvi za jednu hodinu se označuje jako faktor beta za hodinu. U zdravého člověka se pohybuje v rozmezí 0,12 až 0,20 g/kg. Při

¹⁷⁾ VOREL, F. jun. *Soudní lékařství*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 1999. 606 s. ISBN 80-7169-728-1.

¹⁸⁾ ZIKMUND, J. Osud alkoholu v organismu [online]. Poslední aktualizace neuvedena (cit. 2009-02-15) Dostupné na WWW: <http://www.zikmund.org/>

¹⁹⁾ 21 STOLETÍ [online]. Poslední aktualizace neuvedena (cit. 2009-02-13) Dostupné na WWW: <http://www.21stoleti.cz/view.php?cisloclanku=2005042103>

²⁰⁾ VOREL, F. jun. *Soudní lékařství*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 1999. 606 s. ISBN 80-7169-728-1.

hladině nad 2,0 g/kg se tento faktor, zejména u lidí navyklých na pití, může zvětšit. Fyzická námaha nemá na zvýšení eliminace podstatný vliv, protože alkohol není přímým zdrojem energie pro svalový metabolismus²¹⁾.

1.2.4. Účinky alkoholu

Psychoaktivní účinky alkoholu závisí zejména na množství, formě a způsobu požitého alkoholického nápoje a mají komplexní charakter. Na výsledném bezprostředním efektu se podílejí biologické (kondice, zdravotní stav), psychologické (anticipace účinku, očekávaný efekt) a sociální vlivy (působení prostředí, ve kterém se pije alkohol, působení společnosti, dalších osob). Akutní intoxikace CNS alkoholem se projevuje většinou jako prostá opilost. Při nižších dávkách, a na začátku konzumace, se působení alkoholu projevuje stimulačně, dochází k psychomotorické excitaci s elací nálady, mnohomluvnosti, posléze se objevuje snížení zábran, agresivita. Hlavní efekt etylalkoholu na CNS je útlum, ke kterému dochází při rychlé konzumaci vyšších dávek alkoholických nápojů (zejména s vyšším obsahem alkoholu) a při déletrvající nepřerušené konzumaci. Objevuje se únava, spánek, případně bezvědomí a smrt. Podle hladiny alkoholu v krvi, korelující v zásadě s množstvím vypitého alkoholu, se popisují čtyři stádia intoxikace alkoholem :

1) *excitační, euforické stadium* při alkoholémii od 0,5 do 1,0 g/kg - euforie, zvýšené sebevědomí, mnohomluvnost, zhoršená sebekritičnost,

2) *hypnotické stadium* při hladinách v rozmezí 1,0 g/kg až 2,0 g/kg - prodloužení reakcí, poruchy koordinace a rovnováhy, podrážděnost,

3) *narkotické stadium* s výraznými známkami opilosti při hladinách alkoholu vyšších než 2 g/kg - těžká porucha koordinace, zmatenost, studená kůže, přichází do hlubokého spánku,

4) *asfyktické stadium* při hladině přibližně od 3,5 g/kg do 5,0 g/kg - hluboké bezvědomí až kóma, vyhasínání reflexů, smrt následkem centrálního selhání dýchání a oběhu.

²¹⁾ ZIKMUND, J. Osud alkoholu v organismu [online]. Poslední aktualizace neuvedena (cit. 2009-02-15) Dostupné na WWW: <http://www.zikmund.org/>

Škodlivé užívání je způsob užívání alkoholu, který vede k poškození zdraví, které předchází většinou několik let vlastní závislosti na alkoholu. Škodlivé užívání se může postupně vyvinout v závislost²²⁾.

1.2.5. Závislost na alkoholu

Dlouhodobé pití alkoholu vede ke zvýšení tolerance a rozvoji závislosti, která má fyzické i psychické příznaky. Přechod od škodlivého užívání k závislosti na alkoholu probíhá většinou poměrně nenápadně. Typické pro vývoj závislosti je postupné zvyšování tolerance vůči alkoholu, postupná ztráta kontroly užívání alkoholu, postupné zanedbávání jiných potěšení, zájmů a úkolů. Současně dochází ke změnám v myšlení a chování. Jedná se vlastně o adaptační mechanismus, kterým alkoholik reaguje na konflikty a problémy vyvolané jeho pitím. Tyto změny myšlení a z nich vycházejícího chování se označují jako „alkoholické obrany“. Alkoholik jimi zpočátku zakrývá, později vysvětluje a obhajuje pití²³⁾. Psychická závislost na alkoholu je projevem alkoholismu, je charakterizována bažením (intenzivní chutí), nutkáním dále pít, a neschopností přestat s pitím. Fyzická závislost a abstinenční příznaky spolu s dalšími symptomy patří k projevům alkoholismu, který je charakterizován rovněž celkovým zhoršením zdravotního stavu a sociálním propadem. Nervový systém člověka si postupně přivyká na tlumivé účinky alkoholu, takže pokud dojde k přerušení konzumace alkoholu, nervové buňky budou náhle více stimulovány a dojde k rozvoji abstinenčních příznaků. Nejzávažnějším abstinenčním příznakem po vysazení alkoholu je delirium tremens²⁴⁾.

²²⁾ KALINA, K. *Drogy a drogové závislosti I* 1. vyd. Úřad vlády České republiky, 2003. 320 s. ISBN 80-86734-05-6.

²³⁾ KALINA, K. *Drogy a drogové závislosti I* 1. vyd. Úřad vlády České republiky, 2003. 320 s. ISBN 80-86734-05-6.

²⁴⁾ DIS Závislost na alkoholu [online]. Poslední aktualizace 3.10.2007 (cit. 2009-02-13) Dostupné na WWW: http://www.drogy.net/portal/alkohol/zavislost-2/zavislost-na-alkoholu_2007_10_03.html
delirium tremens: život ohrožující stav, který vzniká po přerušení užívání alkoholu

1.2.6. Zdravotní dopady nadměrné konzumace alkoholu

Alkohol je příčinou přibližně 60 různých typů onemocnění a zdravotních potíží, včetně úrazů, psychických poruch a poruch chování, gastrointestinálních onemocnění, rakoviny, kardiovaskulárních onemocnění a jiných vážných chorob²⁵⁾.

Zdravotní následky nadměrné konzumace alkoholu zahrnují jednak somatické problémy a jednak problémy psychické. Mezi somatické problémy patří například zhoubné nádory, nemoci trávicí soustavy, infekční a nervové nemoci, nemoci kůže a svalů. K psychickým problémům patří například psychická závislost na alkoholu, delirium tremens, postižení intelektu, poruchy osobnosti. Konzumace alkoholu zvyšuje riziko deprese a sebevraždy²⁶⁾.

V mnoha případech platí, že první problémy spojené s alkoholem se objeví v gastrointestinálním traktu. Alkohol, přicházející do styku s buňkami trávicího traktu, je v relativně vysoké koncentraci a může způsobit zánět hltanu a jícnu, překyselení žaludku, což může vést k pálení žáhy, ale i k vážnému zánětu jícnu (esphaitida). Mezi rakovinou tlustého střeva a konečníku a konzumací alkoholu je pravděpodobně rovněž vztah. Kouření spojené s konzumací alkoholu může působit jako spouštěcí mechanismus rakoviny tlustého střeva. Alkohol způsobuje gastritidu a další onemocnění žaludku, ale nezpůsobuje rakovinu žaludku²⁷⁾.

Po vstřebání alkoholu z gastrointestinálního traktu do krve, jde rovnou do jater, která hrají nejdůležitější roli v metabolismu alkoholu. Vysoká koncentrace alkoholu přicházející do jater a vznik toxických metabolitů, jako například acetaldehyd, jsou snadným cílem pro jedno z nejvážnějších, potenciálně smrtelných poškození jater.

²⁵⁾ DROGY-INFO.CZ Alkohol v Evropě: Z pohledu veřejného zdraví [online]. Poslední aktualizace 10.1.2007 (cit. 2009-02-14) Dostupné na WWW: http://www.drogy-info.cz/index.php/info/legalni_drogy/alkohol/alkohol_v_evrope_z_pohledu_verejneho_zdravi

²⁶⁾ DROGY-INFO.CZ Zaostřeno na drogy 2005-01 [online]. Poslední aktualizace 21.7.2008 (cit. 2009-02-14) Dostupné na WWW: http://www.drogy-info.cz/index.php/publikace/zaostreno_na_drogy/2005_zaostreno_na_drogy/zaostreno_na_drogy_2005_01_cislo_1_2005

²⁷⁾ Rizika životního stylu-ALKOHOL [online]. Poslední aktualizace 8.8.2003 (cit. 2009-02-14) Dostupné na WWW: http://www.prevenenadoru.cz/mouprev/section_show.jsp?s=912&selIdDoc=83

Masivní konzumace alkoholu vede ke třem typům vážného poškození jater:

1) ztukovatění jater - lipidy infiltrují do jaterních buněk a způsobí zbytnění orgánu a buněčné poškození, reverzibilní proces,

2) zánět (alkoholická hepatitida) charakteristický zánětem a poškozením, při stoprocentní abstinenci reverzibilní,

3) progresivní jaterní zjizvení, cirhóza či fibróza, velmi často smrtelné. Cirhóza způsobuje smrt jaterních buněk a zjizvení jater, je ireverzibilní²⁸⁾.

Alkohol zvyšuje krevní tlak a riziko hypertenze, převážně v závislosti na dávce. Může zvyšovat riziko krvácivých i ischemických cévních mozkových příhod, jako například iktus, mrtvici se silným vztahem mezi dávkou a odpovědí u krvácivých příhod. Intoxikace je významným rizikovým faktorem ischemických i hemoragických mozkových příhod, a hraje významnou roli při akutních mozkových příhodách u dospívajících a mladých lidí. Mírné pití snižuje riziko ischemické choroby srdeční, při konzumaci více než 20 g denně (spotřeba spojená s nejnižším rizikem) se riziko srdečního onemocnění zvyšuje a od 80 g denně převyšuje riziko abstinenta²⁹⁾.

1.3. Alkoholické nápoje v silniční dopravě – právní normy

1.3.1. Historie vývoje právních norem v českých zemích

Na počátku dvacátého století bylo nezbytně nutné sjednotit silniční provoz na mezinárodní úrovni a proto byla 11. října 1909 v Paříži přijata Mezinárodní smlouva o jízdě automobily, jejíž smluvní stranou bylo i Rakousko-Uhersko. Proto úmluva platila i na českých územích. Smlouva obsahovala základní zásady jak pro řidiče, tak i pro motorová vozidla. Určovala například bezpečnostní opatření pro automobily, kdy jejich zařízení musela být spolehlivá, a musela být provedena tak, aby nedošlo k ohni nebo výbuchu. Ve smlouvě bylo pamatováno i na řidiče „*Řidič automobilu musí mít vlastnosti, které skýtají dostatečnou záruku pro veřejnou bezpečnost*“. Smlouva zavedla

²⁸⁾ Zdravotní dopady užívání alkoholu [online]. Poslední aktualizace neuvedená (cit. 2009-02-14)
Dostupné na WWW: http://www.akluby.cz/downloads/aklubycz-clanky_zdravotni-dopady-uzivani-alkoholu.pdf

²⁹⁾ SZÚ Alkohol a primární zdravotní péče [online]. Poslední aktualizace 16.6.2008 (cit. 2009-02-14)
Dostupné na WWW: <http://www.szu.cz/uploads/documents/czsp/zavislosti/alkohol/AlkoIVoditka.pdf>

i první dopravní značky, nazývala je výstražními cedulkami. Rozvoj silniční dopravy byl násilně přerušen roku 1914 vypuknutím první světové války. Jízda soukromými osobními vozidly byla po určitou dobu zakázána. V roce 1935 byl silniční provoz upraven jednotně pro celé území Československé republiky zákonem 81/1935 Sb.³⁰⁾.

S účinností od 1. ledna 1961 byla vydána vyhláška č. 141/1960 Sb., kterou se upravila pravidla silničního provozu. Vydání pravidel silničního provozu bylo vedeno snahou přizpůsobit české předpisy zásadám obou ženevských dokumentů z roku 1949 důsledněji, než bylo v dřívější právní úpravě. Nová pravidla měla rovněž vést ke zjednodušení zbytečně složitých ustanovení. V základních povinnostech řidiče v ustanovení § 4 bylo uvedeno i to, že řidiči je zakázáno požívání alkoholických nápojů před jízdou a během jízdy. Řidič nesmí řídit vozidlo, je-li schopnost k řízení snížena, a to zejména po požití alkoholického nápoje, únavou, nevolností, úrazem, nemocí apod. V případě důvodného podezření z požití alkoholického nápoje je řidič povinen na výzvu dopravního orgánu podrobit se zkoušce za účelem zjištění požití alkoholu³¹⁾.

1.3.2. Alkoholické nápoje v silniční dopravě – Současná legislativa

1.3.2.1. Zákon č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích

Zákon o provozu na pozemních komunikacích uvádí v § 5 povinnosti řidiče, kdy v odst. 1 jsou řidiči uloženy povinnosti :

...

f) podrobit se na výzvu policisty dechové zkoušce a v případě pozitivního zjištění i lékařskému vyšetření s odběrem krve nebo moči ke zjištění, není-li ovlivněn alkoholem,

...

v odst. 2 je uvedeno, že řidič nesmí :

a) požit alkoholický nápoj nebo užít návykovou látku během jízdy,

³⁰⁾ Centrum služeb pro silniční dopravu Z historie silniční dopravy [online]. Poslední aktualizace neuveden (cit. 2009-02-10). Dostupné na WWW: <http://89.103.157.21/web/guest/uvod>

³¹⁾ Lex DATA C.H.BECK *Vyhláška ministerstva vnitra 141/1960 Sb.* [online]. Poslední aktualizace neuveden (cit. 2009-02-10). Dostupné na WWW: http://abonent.lexdata.cz/lexdata/sb_free.nsf/0/C12571D20046A0B2C12566D40071E20D

b) řídit vozidlo nebo jet na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo užití návykovou látku nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití návykové látky, kdy by mohl být ještě pod jejich vlivem,

...

c) řídit vozidlo nebo jet na zvířeti, jestliže je jeho schopnost k řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti snížena v důsledku jeho zdravotního stavu,

...

V § 118a se hovoří o zabránění v jízdě v případě požití alkoholického nápoje řidičem motorového vozidla:

(1) Policista může při dohledu na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích přikázat řidiči motorového vozidla jízdu na nejbližší, z hlediska bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích, vhodné místo k odstavení vozidla a zabránit mu v jízdě použitím technického prostředku k zabránění odjezdu vozidla (dále jen „technický prostředek“) nebo odtažením vozidla, jestliže řidič:

...

c) řídil motorového vozidlo pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky,

d) se odmítl na výzvu policisty podrobit dechové zkoušce ke zjištění, není-li ovlivněn alkoholem,

e) se odmítl na výzvu policisty v případě, že dechová zkouška podle písmene d) byla pozitivní, podrobit lékařskému vyšetření ke zjištění, není-li ovlivněn alkoholem, ačkoli toto vyšetření nebylo spojeno s nebezpečím pro jeho zdraví,

...

Podle § 118b je policista oprávněn řidiči zadržet řidičský průkaz:

(1) Policista je oprávněn z důvodů uvedených v § 118a odst. 1 písm. a) až h) zadržet řidičský průkaz. Po zadržení řidičského průkazu oznámí policista bez zbytečného odkladu zadržení řidičského průkazu registru řidičů, u zahraničních řidičů příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností.

(2) Po dobu zadržení řidičského průkazu nesmí držitel řidičského oprávnění řídit motorové vozidlo.

(3) Policista, který zadržel řidičský průkaz, poučí držitele řidičského průkazu o důsledku zadržení řidičského průkazu a vydá držiteli řidičského průkazu písemné potvrzení o zadržení řidičského průkazu.

(4) Policie písemně oznámí zadržení řidičského průkazu obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, v jehož územním obvodu k zadržení řidičského průkazu došlo; oznámení odešle spolu se zadrženým řidičským průkazem bez zbytečného odkladu, nejpozději následující pracovní den po dni zadržení řidičského průkazu. U řidiče, který nemá na území České republiky bydliště, trvalý pobyt nebo přechodný pobyt, zašle policie zadržený řidičský průkaz obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností příslušnému podle místa spáchání přestupku, který jej neprodleně zašle příslušnému orgánu státu, který řidičský průkaz vydal.

...

(6) Vzor a náležitosti potvrzení o zadržení řidičského průkazu stanoví prováděcí právní předpis³²⁾.

1.3.2.2. Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích

Přestupkový zákon uvádí v § 22 Přestupky proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích:

(1) Přestupku se dopustí ten, kdo v provozu na pozemních komunikacích

...

b) řídí vozidlo nebo jede na zvířeti bezprostředně po požití alkoholických nápojů nebo po požití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo po požití jiné návykové látky, po kterou je ještě pod jejich vlivem,

c) řídí vozidlo nebo jede na zvířeti ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil požitím alkoholického nápoje nebo užitím jiné návykové látky,

d) se přes výzvu podle zvláštního právního předpisu odmítne podrobit vyšetření, zda při řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti nebyl ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou, ačkoliv takové vyšetření není spojeno s nebezpečím pro jeho zdraví,

³²⁾ Zákon číslo 361 ze dne 14. září 2000 o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů.

...

(3) Přestupku se dopustí učitel autoškoly, který

a) požil alkoholický nápoj nebo užil návykovou látku během provádění výcviku ve výcvikovém vozidle,

b) prováděl výcvik ve výcvikovém vozidle bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo užití návykové látky, kdy by mohl být ještě pod jejich vlivem,

...

d) se přes výzvu podle zvláštního právního předpisu odmítne podrobit vyšetření, zda při provádění výcviku nebyl ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou, ačkoliv takové vyšetření není spojeno s nebezpečím pro jeho zdraví.

(4) Pokuta od 25 000 Kč do 50 000 Kč a zákaz činnosti od jednoho roku do dvou let se uloží za přestupek podle odstavce 1 písm. c), d) ...

(5) Pokuta od 10 000 Kč do 20 000 Kč a zákaz činnosti od šesti měsíců do jednoho roku se uloží za přestupek podle odstavce 1 písm. b) a podle odstavce 3.

Přestupkový zákon uvádí v § 30 Přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi:

(1) Přestupku se dopustí ten, kdo

...

g) požije alkoholický nápoj nebo užije jinou návykovou látku, ačkoliv ví, že bude vykonávat zaměstnání nebo jinou činnost, při níž by mohl ohrozit zdraví lidí nebo poškodit majetek,

h) po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky vykonává činnost uvedenou v písmenu g),

ch) ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil požitím alkoholického nápoje nebo užitím jiné návykové látky, vykonává činnost uvedenou v písm. g),

i) odepře se podrobit vyšetření, zda není ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou, k němuž byl vyzván podle zvláštního právního předpisu,

...

(2) Za přešupek podle odstavee 1 písm. ... g) až i) lze uložít pokutu od 25 000 Kč do 50 000 Kč a zákaz činnosti od 1 do 2 let ...³³⁾

1.3.2.3. Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon

Řízení motorového vozidla pod vlivem návykové látky je zakotveno v § 201 Ohrožení pod vlivem návykové látky:

(1) Kdo, byť i z nedbalosti, vykonává ve stavu vylučujícím způsobilost³⁴⁾, který si přivodil vlivem návykové látky, zaměstnání nebo jinou činnost, při kterých by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až na tři léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán,

a) byl-li za čin uvedený v odstavci 1 v posledních dvou letech odsouzen nebo z výkonu trestu odnětí svobody uloženého za takový čin propuštěn,

b) byl-li za obdobný čin spáchaný pod vlivem návykové látky v posledních dvou letech postižen,

c) způsobí-li takovým činem havárii, dopravní nebo jinou nehodu, jinému ublíží na zdraví nebo větší škodu na cizím majetku nebo jiný závažný následek,

d) spáchá-li takový čin při výkonu zaměstnání nebo jiné činnosti, při kterých je vliv návykové látky zvlášť nebezpečný, zejména řídí-li hromadný dopravní prostředek³⁵⁾.

1.3.2.4. Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů

V § 16 Vyšetření přítomnosti alkoholu nebo jiné návykové látky tento zákon stanoví :

³³⁾ Zákon České národní rady ze dne 17. května 1990 číslo 200/1990 Sb., o přestupcích.

³⁴⁾ Stav vylučující způsobilost – stupeň ovlivnění hladinou alkoholu v krvi ve výši 1,00 g/kg (promile), který vylučuje všeobecně u průměrného řidiče schopnost bezpečně a spolehlivě ovládat motorové vozidlo (neaplikuje se u cyklistů, používá se u řidičů některých nemotorových vozidel, např. povozů).

³⁵⁾ Zákon ze dne 29. listopadu 1961 číslo 140/1961 Sb., trestní zákon.

(1) Osoba, která vykonává činnost, při níž by mohla ohrozit život nebo zdraví svoje nebo dalších osob nebo poškodit majetek, nesmí požívat alkoholické nápoje nebo užívat jiné návykové látky při výkonu této činnosti nebo před jejím vykonáváním.

(2) Orientačnímu vyšetření a odbornému lékařskému vyšetření zjišťujícímu obsah alkoholu je povinna se podrobit osoba, u níž se lze důvodně domnívat, že vykonává činnosti podle odstavce 1 pod vlivem alkoholu, a dále osoba, u které je důvodné podezření, že přivodila jinému újmu na zdraví v souvislosti s požitím alkoholického nápoje. Spočívá-li orientační vyšetření zjišťující obsah alkoholu v dechové zkoušce provedené analyzátozem alkoholu v dechu, splňujícím podmínky stanovené zvláštním právním předpisem, odborné lékařské vyšetření se neprovede. V případě, že osoba tento způsob orientačního vyšetření odmítne, provede se odborné lékařské vyšetření.

(3) Orientačnímu vyšetření a odbornému lékařskému vyšetření zjišťujícímu obsah jiné návykové látky než alkoholu je povinna se podrobit osoba, u níž se lze důvodně domnívat, že vykonává činnosti podle odstavce 1 pod vlivem jiné návykové látky, a dále osoba, u které je důvodné podezření, že přivodila jinému újmu na zdraví v souvislosti s užitím jiné návykové látky.

(4) Vyzvat osobu podle odstavce 1 až 3 ke splnění povinnosti podrobit se vyšetření podle odstavce 2 a 3 je oprávněn příslušník Policie ČR, příslušník Vojenské policie, příslušník Vězeňské služby České republiky, zaměstnavatel, její ošetřující lékař, strážník obecní policie nebo osoby pověřené kontrolou osob, které vykonávají činnosti, při níž by mohly ohrozit životy nebo zdraví svoje anebo dalších osob nebo poškodit majetek.

(5) Orientační vyšetření provádí útvar Policie ČR, útvar Vojenské policie, Vězeňské služba České republiky, osoba pověřená kontrolou osob, které vykonávají činnosti, při níž by mohly ohrozit život nebo zdraví svoje nebo dalších osob nebo poškodit majetek, zaměstnavatel, ošetřující lékař nebo obecní policie. Odborné lékařské vyšetření provádí zdravotnické zařízení k tomu odborně a provozně způsobilé. Odmítne-li osoba podle odstavců 1 až 3 vyšetření podle odstavců 2 a 3, hledí se na ni, jako by byla pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky.

(6) Zdravotnické zařízení k tomu odborně a provozně způsobilé je povinno poskytnout subjektům uvedeným v odstavci 4 potřebnou pomoc provedením odběru biologického materiálu³⁶⁾.

(7) Zdravotnické zařízení je povinno sdělit výsledky vyšetření subjektům uvedeným v odstavci 4 na základě jejich žádosti. To neplatí, je-li pacient vyšetřován na přítomnost alkoholu nebo jiné návykové látky v organismu pouze v souvislosti s poskytovanou zdravotní péčí pro diferenciální diagnostiku.

(8) Vyšetření biologického materiálu a dopravu do zdravotnického zařízení za účelem provedení odborného lékařského vyšetření hradí v případě, že se prokáže přítomnost alkoholu nebo jiné návykové látky než alkoholu, vyšetřovaná osoba. Neprokáže-li se přítomnost alkoholu nebo jiné návykové látky, náklady podle věty první nese osoba, která podle odstavce 4 k vyšetření vyzvala, s výjimkou případů diferenciální diagnózy hrazené z veřejného zdravotního pojištění podle zvláštního právního předpisu.

(9) Za dopravu osob do zdravotnického zařízení odpovídá osoba, která k vyšetření podle odstavce 4 vyzvala³⁷⁾.

1.3.2.5. Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů

Zákon o návykových látkách upravuje:

a) zacházení s návykovými látkami, jejich vývoz, dovoz a tranzitní operace s nimi,

b) zacházení s přípravky obsahujícími návykové látky nebo prekursory nebo obsahujícími návykové látky a prekursory (dále jen „přípravky“), jejich vývoz, dovoz a tranzitní operace s nimi,

c) zacházení s přípravky obsahujícími efedrin nebo větší množství než 30 mg pseudoefedrinu v jednotce lékové formy,

³⁶⁾ § 2 odst. k) zákona č. 379/2005 Sb., odběrem biologického materiálu se rozumí zejména odběr vzorku žilní krve, moči, slin, vlasů nebo stěrů z kůže či sliznic.

³⁷⁾ Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů.

d) pěstování máku, konopí a koky a vývoz a dovoz makoviny³⁸⁾.

1.3.2.6. Změny v postihu řidičů motorových vozidel za řízení motorového vozidla po požití návykové látky

Tabulka č. 1: Změny v postihu za přestupek a trestný čin řízení motorového vozidla po požití alkoholu nebo užití návykové látky s účinností od 1.7.2006

Protiprávní jednání	Řízení motorového vozidla bezprostředně po požití alkoholu nebo užití návykové látky - § 22 zákona č. 200/1990 Sb.	
	Do 30.6.2006	Od 1.7.2006
PŘESTUPEK	Pokuta do 10 000 Kč Zákaz činnosti do 1 roku	Pokuta od 10 000 do 20 000 Kč Zákaz činnosti od 1 roku do 2 let
TRESTNÝ ČIN	Nebylo trestným činem	Nejedná se o trestný čin (některé případy 0,8-1,0 g/kg posuzovány jako trestný čin)

³⁸⁾ § 1 odst. 2) zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů.

Tabulka č. 2: Změny v postihu za přešupek a trestný čin řízení motorového vozidla po požití alkoholu nebo užití návykové látky s účinností od 1.7.2006

Protiprávní jednání	Řízení motorového vozidla ve stavu vylučujícím způsobilost – § 201 zákona č. 140/1961 Sb. – trestní zákon	
	Do 30.6.2006	Od 1.7.2006
PŘESTUPEK	Pokuta do 15 000 Kč Zákaz činnosti do 2 let	Pokuta od 25 000 do 50 000 Kč Zákaz činnosti od 1 roku do 2 let
TRESTNÝ ČIN	Nebylo trestným činem Ve spojení s dalšími okolnostmi (vážný následek, předchozí trest aj.): odnětí svobody až na 1 rok, peněžitý trest, zákaz činnosti	Odnětí svobody až na 1 rok, peněžitý trest, zákaz činnosti Ve spojení s dalšími okolnostmi (vážný následek, předchozí trest aj.): odnětí svobody na 6 měsíců až 3 roky, zákaz činnosti

1.4. Zjišťování alkoholu u řidičů motorových vozidel

V současné době je příslušníky Policie ČR při silničních kontrolách a při vyšetřování dopravních nehod používáno při orientačním vyšetření, zda řidič neřídí vozidlo pod vlivem alkoholických nápojů, několik druhů detektorů alkoholu. K nejstarším a nejpoužívanějším detektorům alkoholu v dechu řidiče patří známá detekční souprava ALTEST, jejíž detekční trubičky umožňují dost přesný odhad množství alkoholu v krvi, ikdyž používání tohoto detektoru alkoholu je v současné době jen ve výjimečných případech - a to například v případě poruchy nebo při kalibraci digitálního přístroje. Již několik let se u policie používají moderní digitální přístroje k měření koncentrace alkoholu v dechu řidiče, mezi které patří a je i nejpoužívanějším, detekční přístroj Alcotest 7410^{Plus} com, jehož výrobcem je firma Dräger Safety.

1.4.1. Jednorázová detekční souprava ALTEST

Detekční souprava ALTEST je vyráběna firmou Sklářny Kavalier, a.s., provoz Votice. Souprava je složena z deseti zatavených skleněných detekčních trubiček, náustků, odměrného sáčku na množství profouknutého vzduchu a kovového ulamovače (viz. příloha č. 3). Cena soupravy je 154 Kč včetně DPH³⁹⁾.

Před provedením dechové zkoušky se odlomí oba konce skleněné trubičky, na stranu s nápisem a šipkou se nasune náustek, na opačnou stranu odměrný sáček. Vyšetřovaná osoba je vyzvána, aby pokud možno jedním nádechem zvolna profukovala detekční trubičku až do úplného naplnění sáčku vzduchem. Existence látek, schopných oxidovat v dechu, se chemickou reakcí projeví zabarvením činidla do žluta až do zelena. Podle intenzity zabarvení a délky zbarvení sloupce, lze orientačně odhadnout množství požitého alkoholu⁴⁰⁾. Na těle trubičky je vyznačena dělicí ryska, která určuje hranici 0,8 g/kg alkoholu v krvi vyšetřované osoby, přesné kvantitativní zjištění není možné. Tato zkouška není zcela specifická, reakce činidla mohou vyvolat i jiné látky jako například aceton, ovoce, zubní pasta nebo ústní voda. Jestliže vyšetřovaná osoba tvrdí, že bezprostředně před kontrolou nebo před dopravní nehodou požila některý z uvedených prostředků nebo snědla větší množství ovoce, kompotů, tak je možné provést po 20 minutách opakovanou detekci. Je předpoklad, že za tuto dobu se stopový ústní alkohol a jiné těkavé látky z úst odplaví⁴¹⁾.

Každá detekční trubička Altest se použije k orientační dechové zkoušce pouze jednou. A to i v případě, byl-li výsledek zkoušky negativní⁴²⁾. Použitá detekční trubička se uloží do speciálního kontejneru za účelem následné bezpečné likvidace, která je provedena za podmínek stanovených právním předpisem⁴³⁾.

³⁹⁾ ALTEST, detekční souprava slouží pro orientační zjišťování alkoholu ve vydechaném vzduchu [online]. Poslední aktualizace neuvedena (cit. 2009-02-27) Dostupné na WWW: <http://www.alkoholtest.cz/>

⁴⁰⁾ KAVALIER, Návod pro používání soupravy ALTEST, součást detekční soupravy ALTEST

⁴¹⁾ Metody zjišťování alkoholu v organismu, Vyhledávací metody [online]. Poslední aktualizace neuvedena (cit. 2009-02-28) Dostupné na WWW: <http://www.zikmund.org/alkohol/stanoveni.htm>

⁴²⁾ KAVALIER, Návod pro používání soupravy ALTEST, součást detekční soupravy ALTEST

⁴³⁾ Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a změnách některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

1.4.2. Přístroj pro měření koncentrace alkoholu v dechu Alcotest Dräger 7410^{Plus} com

Ruční přístroj pro měření koncentrace alkoholu v dechu Alcotest Dräger 7410^{Plus} com je vyráběn firmou Dräger Safety ze Spolkové republiky Německo. Je to elektronický přístroj pro měření alkoholu v dechu a následné důkazní řízení. Pro svoji vysokou přesnost a spolehlivost je používán policejními sbory na celém světě, včetně Policie ČR. Přístroj je uložen v plastovém kufříku společně s tiskárnou Alcotest 7410 Printer, která je napájena síťovým kabelem 230V nebo kabelem z palubní sítě automobilu (viz. příloha č. 4.). Cena sestavy testeru tvořená přístrojem Alcotest 7410^{Plus} com, nabíjecího zdroje NiMHy a síťového zdroje je 44.137 Kč včetně DPH⁴⁴⁾.

Koncentrace alkoholu v dechu je zajišťována pomocí elektrochemického článku, který analyzuje přesně definovaný vzorek vydechnutého vzduchu. Při přeměně alkoholu na acetaldehyd v prostoru senzoru se uvolňují elektrony. Tento proud elektronů je měřen a následně vyhodnocován zabudovaným mikroprocesorem. Vysoká selektivita senzoru zaručuje netečnost vůči dalším substancím, obsaženým ve vydechovaném vzduchu, například acetonu⁴⁵⁾.

Před každým měřením je nutné použít nový náustek, který je hygienicky balen. Po nasazení náustku do držáku přístroje se tento zapne a po přibližně 20 sekundách se rozsvítí zelená kontrolka signalizující připravenost přístroje k provozu, zazní krátký signální tón, na displeji se objeví hlášení „START“ a aktuální číslo zkoušky. Testovaná osoba je vyzvána, aby se nadechla a bez přerušení foukla do náustku. Správné fouknutí vzduchu je potvrzeno nepřerušovaným tónem. Po několika sekundách se na displeji objeví výsledek měření, který je viditelný na displeji 60 minut nebo dokud není přístroj vypnutý. V případě, že se do přístroje dýchne příliš krátce nebo příliš slabě, objeví se na displeji chybové hlášení. Přístroj je schopný zjišťovat přítomnost alkoholu ve vzduchu vydechovaném nespolupracujícími osobami, například v bezvědomí. Při pasivním odebrání vzorku spustí odebrání vzorku manuálně obsluha přístroje. Pokud přístroje

⁴⁴⁾ Alcotest Dräger 7410^{Plus} com [online]. Poslední aktualizace neuvedená (cit. 2009-02-28) Dostupné na WWW: <http://www.alkotest.cz/Drager-7410.php>

⁴⁵⁾ Dräger, Alcotest 7410^{Plus} com [online]. Poslední aktualizace neuvedená (cit. 2009-02-28) Dostupné na WWW: http://www.draeger.cz/STms/internet/site/MS/internet/CZ-cz/ms/Products/Detection/AlcoDrug/Alcotest/Screening/DragerAlcotest7410Pluscom/pd_draeger_alkotest_7410_plus_com.jsp

nenaměří žádný alkohol, na displeji se objeví „BEZ ALKOHOLU“, v opačném případě se na displeji objeví hlášení „ALKOHOL“. Výsledek měření je možné vytisknout na tiskárně Alcotest 7410 Printer, kdy naměřená data jsou bezdrátově (opticky) přenesena z přístroje do tiskárny pro okamžitý tisk protokolu, veškerá textové údaje jsou v českém jazyce. Podmínky zkoušky jsou dány délkou foukání 4 až 12 sekund, dechovým tokem více jak 6 l/min a dechovým objemem více jak 1,2 L. Rozsah měření přístroje 0,00 až 3,00 g/L. Přístroj ukládá v paměti ca. 9700 měření s doplňkovými informacemi a dává k dispozici jednoduché statistické vyhodnocení přes připojení na kompatibilní PC IBM. Pravidelně každých šest měsíců je prováděna kalibrace přístroje autorizovaným servisem Dräger Safety, s.r.o., Praha, o kalibraci je vystaven kalibrační protokol⁴⁶⁾ (viz. příloha č. 5, č. 6 a č. 7).

1.4.3. Klinické vyšetření před odběrem krve

V případě, kdy je policistou u řidiče zjištěno požívání alkoholických nápojů orientační dechovou zkouškou pomocí analyzátoru alkoholu v dechu, splňujícího podmínky stanovené právním předpisem⁴⁷⁾ a výsledek je pozitivní, nevyzývá jej policista již dále k odbornému lékařskému vyšetření zjišťujícím obsah alkoholu v krvi. V případě, že orientační dechová zkouška byla provedena detekční trubičkou Altest, která nespĺňuje podmínky stanovené právním předpisem nebo řidič nesouhlasí s naměřenou hodnotou analyzátozem alkoholu v dechu, policista zajistí provedení odborného vyšetření spojeného s odběrem krve. Před provedením odborného vyšetření policista vyplní část „A“ Protokolu o lékařském vyšetření při ovlivnění alkoholem⁴⁸⁾.

Klinické vyšetření provádí lékař před odběrem krve, ve kterém je povinen provést testy a vyšetření (pozorování zevně viditelných příznaků opilosti, koordinovanost pohybů, stav oděvu apod.) a na jejich základě uvést do protokolu závěr, zda vyšetřovaný jeví či nejeví známky požití alkoholu. Výsledky klinického vyšetření

⁴⁶⁾ Alcotest 7410^{Plus} com – přístroj pro měření koncentrace alkoholu v dechu, Dräger Safety, Návod k použití, součást přístroje dodávaného Policii České republiky

⁴⁷⁾ Vyhláška č. 345/2002 Sb., kterou se stanoví měřidla k povinnému ověřování a měřidla podléhající schválení typu, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁸⁾ ZÁVAZNÝ POKYN policejního prezidenta ze dne 31. prosince 2008, kterým se upravuje postup příslušníků Policie České republiky na úseku služby dopravní policie.

jsou posuzovány rovněž jako orientační, neboť ovlivnění alkoholem, které spočívá v poruchách pozornosti, rozvahy a pohotovosti k jednání, oslabeném vnímání vnějších podnětů a poruchách osobnosti, není vždy možné lékařským vyšetřením, tj. běžnými subjektivními metodami, prokázat⁴⁹⁾.

1.4.4. Odběr biologického materiálu k toxikologickým analýzám

Pro účely právní se vyšetření ke zjištění hladiny alkoholu provádí v případech, kdy o to požádají oprávněné orgány uvedené v právním předpisu⁵⁰⁾. Odběr krve ke stanovení hladiny alkoholu se zpravidla provádí z loketní žíly jednorázovými pomůckami. Před odběrem se kůže dezinfikuje. Nesmí se jednat o dezinfekci s obsahem alkoholu nebo jiné těkavé látky. Krevní vzorek se odebírá do suché a čisté zkumavky o obsahu přibližně 8 ml. Zkumavka je skleněná nebo plastová. Plná zkumavka krve se uzavře neprodyšnou, dobře zajištěnou zátkou. Zkumavka se označí celým jménem vyšetřované osoby a přesným časovým údajem o odběru krve. Pokud se vyšetření provádí pro právní účely, je vyšetření a odběru krve vždy přítomen žadatel⁵¹⁾.

Odebrání vzorku krve je nutné provést co nejdříve po nehodě. Pokud došlo k nehodě ihned po požití alkoholu, pak je třeba provést odběr vzorku krve až po 90 minutách od požití alkoholu, neboť resorpční doba je od 30 do 90 minut. Při tvrzení vyšetřované osoby, že alkohol požila až po nehodě, je nutné pro potvrzení nebo vyvrácení jejího tvrzení provést opakovaný odběr vzorku krve po sobě s časovým odstupem 30 minut⁵²⁾.

⁴⁹⁾ PORADA, V. *Silniční dopravní nehoda v teorii a praxi*. 1. vyd. Praha: Linde, 2000. 378 s. ISBN 80-7201-212-6.

⁵⁰⁾ § 16 odst. 5, zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů.

⁵¹⁾ Postup při odběru biologického materiálu k toxikologickým analýzám [online]. Poslední aktualizace neuveďena (cit. 2009-03-04) Dostupné na WWW: http://www.nemlib.cz/web/soubory/1_33_32/odbery_navod-podniky.doc

⁵²⁾ Metody zjišťování alkoholu v organismu [online]. Poslední aktualizace neuveďena (cit. 2009-03-04) Dostupné na WWW: <http://www.zikmund.org/alkohol/stanoveni.htm>

1.4.5. Analytické rozborý krve

K přesnějším metodám kvantitativního zjištění hladiny alkoholu v krvi patří analytické zkoušky (rozborý) krve, především chemické a fyzikálněchemické metody. K nim především patří : Widmarkova zkouška a metoda plynové chromatografie⁵³⁾.

1.4.5.1. Widmarkova zkouška

Pro provedení Widmarkovy zkoušky se odebírá asi 5 až 8 ml krve. Při odběru se k desinfekci nesmí užívat alkohol ani jiné těkavé látky, neboť by došlo ke zkreslení výsledků. Princip Widmarkovy metody spočívá v oddestilování ethanolu obsaženého v krvi a jeho oxidaci známým nadbytkem dichromanu draselného v kyselině sírové. Přebytek dichromanu se stanoví jodometrickou titrací. Je stále nejrozšířenější analytickou metodou, poměrně velmi přesnou a spolehlivou. Její výhodou je vysoká citlivost a poměrná jednoduchost, která ji řadí mezi rutinní laboratorní úkony. Nevýhodou je její nespecifičnost, protože při Widmarkově zkoušce jsou mezi redukujícími látkami (chovajícími se stejně jako etylalkohol i jiné těkavé látky), jako např. éter, benzin, aceton, a jiné látky⁵⁴⁾.

1.4.5.2. Metoda plynové chromatografie

Plynová chromatografie (GC) je analytická a separační metoda, která má výsadní postavení v analýze těkavých látek. V plynové chromatografii je pohyblivou fází nosný plyn, unášející směs konstantní rychlostí chromatografickou kolonou. V důsledku různého průběhu ustavování rovnováhy mezi nepohyblivou fází a složkami směsi migrují jednotlivé složky odlišnou rychlostí. Na konci kolony je možno je detekovat a identifikovat odděleně, např. podle jejich tepelné vodivosti, pokud se výrazně liší od vodivosti nosného plynu. Mezi hlavní výhody této techniky patří jednoduché a rychlé provedení analýzy, účinná separace látek a malé množství vzorku

⁵³⁾ PORADA, V. *Silniční dopravní nehoda v teorii a praxi*. 1. vyd. Praha: Linde, 2000. 378 s. ISBN 80-7201-212-6.

⁵⁴⁾ ChemWeb by Luky-Ethanol [online]. Poslední aktualizace neuvadena (cit. 2009-03-08) Dostupné na WWW: <http://www.chemweb.estranky.cz/clanky/ksicht---serial/ethanol>

potřebné k analýze. Existuje mnoho variant. V praxi jsou nejvíce rozšířené plynové chromatografy s kapilárními kolonami⁵⁵⁾.

Chromatograf se skládá ze tří částí : injektoru, kolony a detekčního zařízení. Pomocí injektoru je do chromatografu (do kolony) vháněn inertní plyn se zkoumanou látkou. Kolona je naplněna látkou, která zpomaluje průchod molekul zkoumané látky. Rychlost je závislá na délce kolony, na tlaku pod kterým je směs vháněna dovnitř, a na teplotě. Kolona je trubice stočená do válcové plochy a vyplněná absorbentem. Podle materiálu se dělí kolony na kovové a skleněné. Odolnější jsou kovové kolony. Podle průřezu se dělí na náplňové (sypané) a na kapilární (absorbent je nanesen na stěny kapiláry). Kapilární kolona má vyšší účinnost. Detektor nepřímo určuje koncentraci látek vystupujících z kolony. Zvýšení koncentrace látek různých od nosného plynu se projeví jako elektrický signál, který se dále zpracovává. Plynové chromatografy bývají vybaveny různými detektory, které jsou určeny k různým typům analýz. Jeden z nejstarších a poměrně málo citlivých detektorů je detektor tepelně vodivostní (TCD), Značné rozšíření v oblasti analýz těkavých organických látek má detektor plamenový ionizační (FID). Pro citlivou detekci analytů obsahujících halogeny se používá detektor elektronového záchytu (ECD)⁵⁶⁾.

Tabulka č. 3: Porovnání výsledků přístroj pro měření koncentrace alkoholu v dechu Alcotest Dräger 7410^{Plus} com a plynové chromatografie

Dräger (‰)	Plynová chromatografie (g/kg)	Rozdíl v (‰)	Odchylka v (%)
1,36	1,18	0,18	15,3
2,13	2,08	0,05	2,4
1,95	1,74	0,21	12,1
0,49	0,44	0,05	11,4
2,39	2,39	0	0

⁵⁵⁾ BALÍKOVÁ, M. *Forenzní a klinická toxikologie, Laboratorní toxikologická vyšetření*. 1. vyd. Praha: Balen, 2004. 140 s. ISBN 80-7262-284-6.

⁵⁶⁾ Plynová chromatografie [online]. Poslední aktualizace neuvedena (cit. 2009-03-09) Dostupné na WWW: <http://fyztyd.fjfi.cvut.cz/2008/cd/prispevky/sbpdf/plynchr.pdf>

2,23	1,92	0,31	16,1
1,19	0,85	0,34	40,0
1,77	1,70	0,07	4,1
1,74	1,65	0,09	5,5
0,94	0,80	0,14	17,5
2,06	1,80	0,26	14,4
0,70	0,56	0,14	25,0
1,17	0,98	0,19	19,4
1,47	1,76	-0,29	-16,5
1,28	1,09	0,19	17,4
1,09	0,82	0,27	33,0
2,58	2,26	0,32	14,1
1,33	1,37	-0,04	-2,9
1,43	1,37	0,06	4,4
1,16	1,46	-0,3	-20,5
Průměr		0,112‰	12,66%

Mezi motoristy panují názory na přesnost stanovení alkoholu v krvi analýzou vydechaného vzduchu. Pohled na přesnost stanovení je mnohdy ovlivněn nedostatečnou znalostí uvedené problematiky nebo se může jednat i o komerční důvody.

Na základě uvedených skutečností bylo provedeno porovnání výsledků dechového analyzátoru Alcotest Dräger 7410^{Plus} com, který byl použit k detekci alkoholu u řidičů motorových vozidel, kteří měli účast na dopravní nehodě v roce 2006 na okrese Prachatice a následně bylo u těchto řidičů provedeno klinické vyšetření a odběr biologického materiálu - krve. Uvedené hodnoty byly použity z evidence dopravních nehod informačního systému dopravní Policie ČR Lotus Notes za rok 2006.

Ze dvaceti uvedených porovnání výsledků přístrojem pro měření koncentrace alkoholu v dechu Alcotest Dräger 7410^{Plus} com a plynové chromatografie byl zjištěn průměrný rozdíl 0,112 ‰ a průměrná odchylka 12,66 % mezi oběma měřeními. Tato

skutečnost svědčí o vysoké přesnosti přístroje Alcotest Dräger 7410^{Plus} com, který je od 1.1.2009 uznáván jako důkaz jak v přestupkovém, tak i v trestním řízení na základě změny zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů. V § 16 uvedeného zákona je stanoven způsob vyšetření přítomnosti alkoholu nebo jiné návykové látky, v odstavci 2 se konkrétně hovoří o tom, že pokud spočívá orientační vyšetření zjišťující obsah alkoholu v dechové zkoušce provedené analyzátozem alkoholu v dechu, splňujícím podmínky stanovené zvláštním právním předpisem, odborné lékařské vyšetření se neprovede.

1.4.6. Náklady spojené s klinickým vyšetřením a odběrem krve

Cenovým rozhodnutím Ministerstva zdravotnictví jsou stanoveny maximální ceny pro specifické zdravotní výkony v souvislosti s vyšetřením osoby podezřelé z požití alkoholických nápojů. Část II., Specifické zdravotní výkony, III. Ministerstvo vnitra upřesňuje 16 placených zdravotních úkonů, mezi kterými je uvedeno:

...

4. Klinické vyšetření osoby podezřelé z požití alkoholu 177,90,- Kč
(cílené vyšetření praktickým lékařem)

5. Klinické vyšetření osoby podezřelé z požití alkoholu 203,50,- Kč
spojené s odběrem žilní krve
(cílené vyšetření praktickým lékařem+odběr krve ze žíly u dospělého)

...

8. Laboratorní vyšetření hladiny alkoholu v krvi:

a) Widmarkova zkouška 50,90,- Kč

b) specifické stanovení plynovou chromatografií 440,55,- Kč

(stanovení těkavých redukujících látek, specifické stanovení ethanolu plynovou chromatografií)⁵⁷⁾

...

⁵⁷⁾ Cenové rozhodnutí Ministerstva zdravotnictví ze dne 20. prosince 2007 [online]. Poslední aktualizace neuvedená (cit. 2009-03-15) Dostupné na WWW: http://www.sasp.cz/novinky/07012008_2.htm

1.4.7. Ekonomické ztráty způsobené dopravní nehodovostí

Počet dopravních nehod a jejich následky se stále nedaří výrazněji snížit. S tím jsou spojené i socioekonomické ztráty. Ekonomické ztráty při dopravních nehodách již dosáhly více než 54 miliard korun za rok. Jedná se o částku, která představuje přímé a nepřímé náklady. Podle druhu následků dopravních nehod jsou následky a ztráty rozlišeny v souvislosti s usmrcením člověka, s těžkým zraněním, s lehkým zraněním a s nehodami jen s hmotnou škodou⁵⁸⁾.

1.4.7.1. Přímé náklady

Do přímých nákladů jsou zahrnuty *náklady na zdravotní péči* (rychlá zdravotnická péče na místě nehody včetně převozu, ústavní nemocniční péče a následná ambulantní lékařská péče a rehabilitace). *Hmotná škoda* na vozidlech, kdy pojistná plnění jsou sledována zvlášť pro havarijní pojištění vozidel a pojištění odpovědnosti z provozu vozidla.

Do *administrativních nákladů* jsou zahrnuty náklady policie, soudu a pojišťovny. Náklady policie spojené s vyšetřováním a zpracováním dopravních nehod příslušníky dopravní policie jsou vyčísleny na základě střední spotřeby času na 1 nehodu. U dopravních inspektorátů došlo k podstatné obměně vozového parku, byly zjištěny průměrné náklady na používání vozidel a průměrná ujetá vzdálenost k jedné nehodě. K dalším nákladům policie patří vypracování znaleckých posudků. Do administrativních nákladů soudu jsou zahrnuty průměrné mzdové náklady pracovníků soudů, kteří se na soudních projednáních podílejí a průměrný počet hodin jejich účasti na případu. Další náklady tvoří úhrady čisté ušlé mzdy a cestovné pro svědky a soudní znalce.

Na základě údajů České kanceláře pojistitelů činily administrativně správní náklady na likvidaci pojistných událostí z dopravních nehod v letech 2001-2004 v průměru 12% z nastalých škod⁵⁹⁾.

⁵⁸⁾ Ekonomická stránka dopravních nehod [online]. Poslední aktualizace 2009 (cit. 2009-03-15) Dostupné na WWW: <http://www.dopravniinzenyrstvi.cz/clanky/ekonomicka-stranka-dopravnich-nehod/>

⁵⁹⁾ CDV, Ztráty způsobené nehodovostí v silničním provozu [online]. Poslední aktualizace 2008 (cit. 2009-03-15) Dostupné na WWW: <http://www.czrso.cz/index.php?id=8>

1.4.7.2. Nepřímé náklady

Nepřímé náklady zahrnují *ztráty na produkci*, které tvoří z ekonomického pohledu nejvyšší položky v důsledku usmrcení či zranění osob při dopravních nehodách. Pro výpočet ztrát na produkci se používá výše hrubého domácího produktu (dále jen HDP) v běžných cenách, která je uváděna Českým statistickým úřadem. Pro určení HDP na 1 obyvatele je směrodatný střední stav počtu obyvatel v produktivním věku, tj. muži ve věku 15-62 let a ženy ve věku 15-60 let. Při výpočtu nákladů na vyšší *sociální výdaje* v důsledku dopravní nehodovosti je třeba vycházet ze stávajících platných předpisů o nemocenském a důchodovém pojištění. Jedná se o dávky nemocenského pojištění, vdovské a vdovecké důchody, sirotčí a invalidní důchody⁶⁰⁾.

1.4.7.3. Ztráty z jedné dopravní nehody

Výše ztrát v důsledku usmrcení a zranění člověka dle druhů následků dopravních nehod v silničním provozu v České republice za rok 2004.

1.4.7.3.1. Dopravní nehoda s usmrcením člověka

Přímé náklady	
Náklady na zdravotní péči	133.250,- Kč
Hmotné škody	358.849,- Kč
Administrativní náklady	
Policie	32.083,- Kč
Soudy	21.200,- Kč
Pojišťovny	43.062,- Kč
Administrativní náklady celkem	96.345,- Kč
Přímé náklady celkem	588.444,- Kč
Nepřímé náklady	
Ztráta na produkci	7,781.571,- Kč
Sociální výdaje	880.974,- Kč

⁶⁰⁾ CDV, Ztráty způsobené nehodovostí v silničním provozu [online]. Poslední aktualizace 2008 (cit. 2009-03-16) Dostupné na WWW: <http://www.czrso.cz/index.php?id=15>

Nepřímé náklady celkem	8,662.545,- Kč
------------------------	----------------

Ztráta v důsledku usmrcení člověka při dopravní nehodě v roce 2004: **9,250.989,- Kč.**

1.4.7.3.2. Dopravní nehoda s těžkým zraněním

Přímé náklady	
Náklady na zdravotní péči	981.793,- Kč
Hmotné škody	183.996,- Kč
Administrativní náklady	
Policie	4.053,- Kč
Soudy	21.200,- Kč
Pojišťovny	22.080,- Kč
Administrativní náklady celkem	47.333,- Kč
Přímé náklady celkem	1,213.122,- Kč
Nepřímé náklady	
Ztráta na produkci	1,248.966,- Kč
Sociální výdaje	643.526,- Kč
Nepřímé náklady celkem	1,892.492,- Kč

Ztráty v důsledku těžkého zranění při dopravní nehodě v roce 2004: **3,105.614,- Kč.**

1.4.7.3.3. Dopravní nehoda s lehkým zraněním

Přímé náklady	
Náklady na zdravotní péči	95.313,- Kč
Hmotné škody	144.291,- Kč
Administrativní náklady	
Policie	1.938,- Kč
Soudy	---
Pojišťovny	17.325,- Kč
Administrativní náklady celkem	19.253,- Kč

Přímé náklady celkem	258.857,- Kč
Nepřímé náklady	
Ztráta na produkci	65.178,- Kč
Sociální výdaje	25.028,- Kč
Nepřímé náklady celkem	90.206,- Kč

Ztráty v důsledku lehkého zranění při dopravní nehodě v roce 2004: **349.063,- Kč**.

1.4.7.3.4. Škody způsobené nehodami bez následků na zdraví

Administrativní náklady	
Policie	979,- Kč
Pojišťovny	10.143,- Kč
Administrativní náklady celkem	11.122,- Kč

Celková výše škod u nehod bez následků na zdraví (jen s hmotou škodou) pak činí průměrně: **95.644,- Kč⁶¹⁾**.

⁶¹⁾ CDV, Ztráty způsobené nehodovostí v silničním provozu [online]. Poslední aktualizace 2008 (cit. 2009-03-17) Dostupné na WWW: <http://old.cdv.cz/text/oblasti/bsp/analyzy-nehodovosti/ekonomicke-ztraty-2005.htm>

2. Cíle práce a hypotéza

2.1. Cíle práce

Na základě analýzy policejních statistik dopravní nehodovosti Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje, Územního odboru vnější služby, Dopravního inspektorátu v Prachaticích provést:

1) rozbor a vývoj dopravní nehodovosti způsobené abúzem alkoholu v období 1996-2006 na okrese Prachatice,

2) rozbor struktury dopravní nehodovosti způsobené abúzem alkoholu v období 1996-2006 (dle věku pachatelů, typu nehod, následků, trestního stíhání) v okrese Prachatice.

2.2. Hypotéza

Zvyšování spotřeby alkoholu v České republice se negativně promítá i do vývoje a struktury dopravní nehodovosti v regionu Prachatice zvyšováním počtu dopravních nehod spáchaných řidiči řídicích automobil pod vlivem alkoholu.

3. Metodika

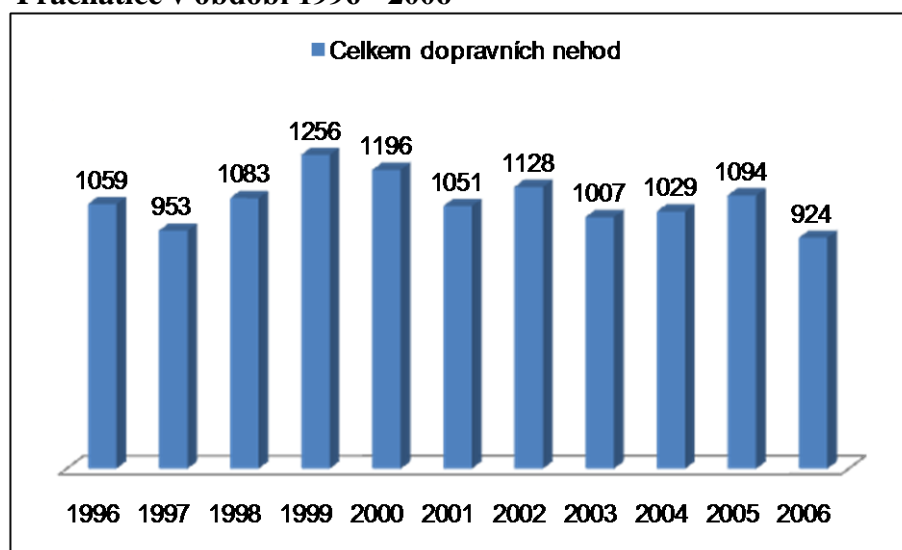
K rozboru dopravní nehodovosti na okrese Prachatice za období 1996 až 2006 byly použity statistické přehledy systému počítačové evidence nehod v silničním provozu Policejního prezidia České republiky, Ředitelství služby dopravní policie v Praze. Z celkového počtu 44 statistických sestav bylo použito ke zpracování statistických dat 13 sestav, ze kterých bylo vypracováno 21 grafů. Dále byly zpracovány dostupné údaje pro evidenci dopravních nehod informačního systému dopravní policie ČR Lotus Notes za období 2003 – 2006, Dopravního inspektorátu, Územního odboru vnější služby, Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje, České Budějovice.

4. Výsledky

4.1. Výsledky dopravní nehodovosti

Analýza vývoje dopravní nehodovosti na okrese Prachatice za sledované období 1996 – 2006 (dále jen sledované období) ukázala, že bylo zaznamenáno celkem **11780** dopravních nehod. Nejvíce dopravních nehod bylo zaznamenáno v roce 1999, kdy účastníky silničního provozu bylo způsobeno **1256** nehod. Naopak nejméně dopravních nehod bylo zaznamenáno v roce 2006, celkem **924** dopravních nehod (viz. graf č. 1).

Graf č. 1 Dopravní nehodovost – celkový vývoj dopravních nehod na okrese Prachatice v období 1996 - 2006

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocn/>

Tabulka č. 4

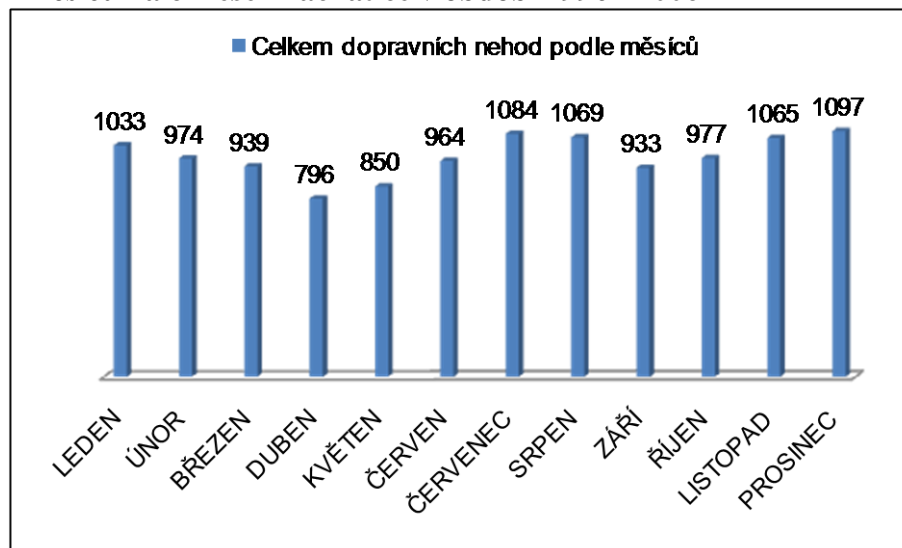
Celkem dopravních nehod na okrese Prachatice v období 1996 - 2006	11780
---	--------------

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocn/>

Za sledované období byly na okrese Prachatice, co do počtu výskytu dopravních nehod, nejhoršími měsíci červenec a srpen, kdy bylo zaznamenáno celkem **2153**

dopravních nehod. V zimním období bylo zaznamenáno nejvíce dopravních nehod v měsících listopadu a prosinci, celkem **2162**. (viz. graf č. 2).

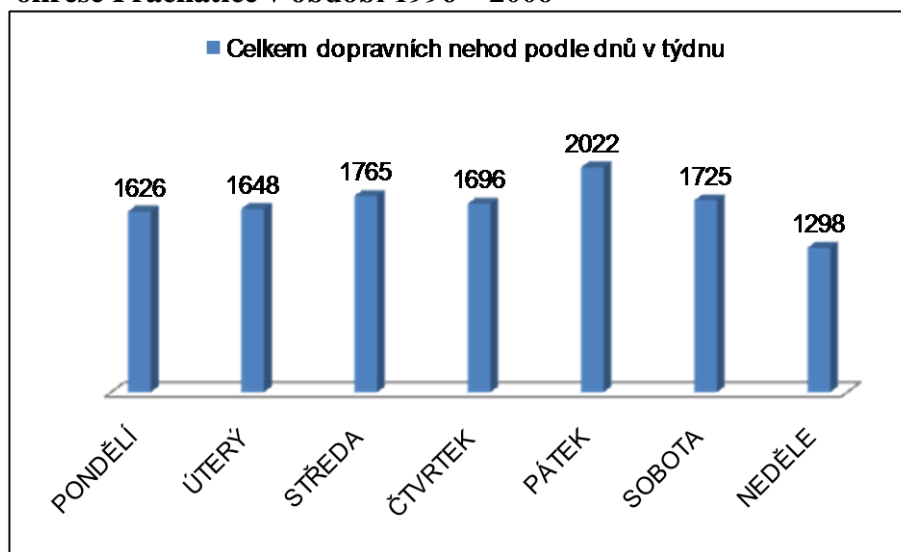
Graf č. 2 Dopravní nehodovost – rozbor dopravních nehod podle jednotlivých měsíců na okrese Prachatice v období 1996 - 2006

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocní/>

Nehodami nejvíce zatíženým dnem v týdnu za sledované období na okrese Prachatice byl pátek, kdy bylo v tomto dnu zaznamenáno **2022** nehod. V pořadí četnosti následuje středa, celkem **1765** nehod. Nejméně dopravních nehod připadá na neděli, kdy bylo zaznamenáno **1298** nehod a pondělí a **1626** nehodami (viz. graf č. 3).

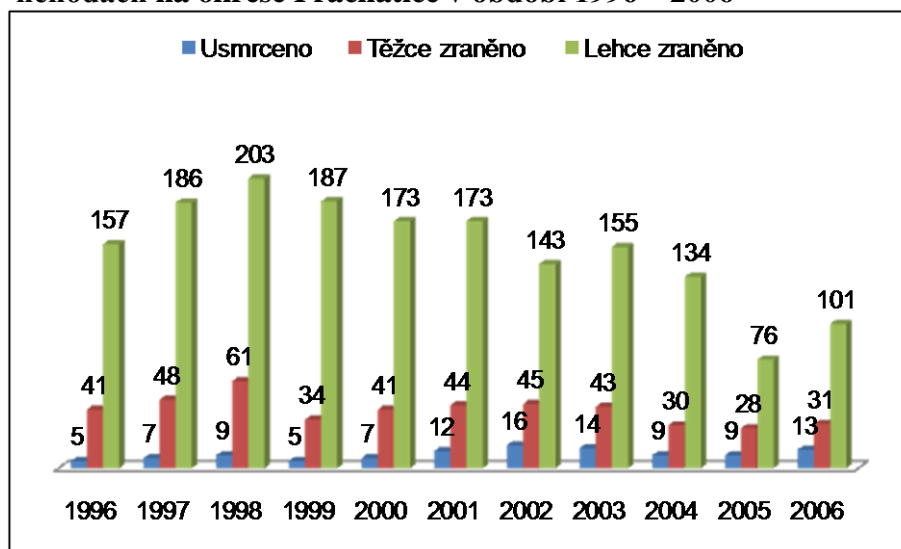
Graf č. 3 Dopravní nehodovost – rozbor dopravních nehod podle dnů v týdnu na okrese Prachatice v období 1996 – 2006

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocní/>

Porovnáním vývoje počtu následků ublížení na zdraví při dopravních nehodách na okrese Prachatice za sledované období ukazuje, že nejvíce lehce zraněných osob při dopravních nehodách bylo zaznamenáno v roce 1998, kdy bylo lehce zraněno **203** osob, v roce 1999 - **187** osob. Pokles lehce zraněných osob byl zaznamenán v roce 2004 - **134** lehce zraněných a v roce 2005 – **76** lehce zraněných osob. Za sledované období bylo nejvíce těžce zraněných osob v roce 1998 – **61**, naopak nejméně bylo těžce zraněných v roce 2005 – **28** osob. Nejvíce usmrcených osob bylo zaznamenáno v roce 2002 - a to 16 osob, v letech 1996 a 1999 bylo naopak zaznamenáno nejméně usmrcených osob a to shodně **5** (viz. graf č. 4).

Graf č. 4 Dopravní nehodovost – následky ublížení na zdraví při dopravních nehodách na okrese Prachatice v období 1996 – 2006

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocní/>

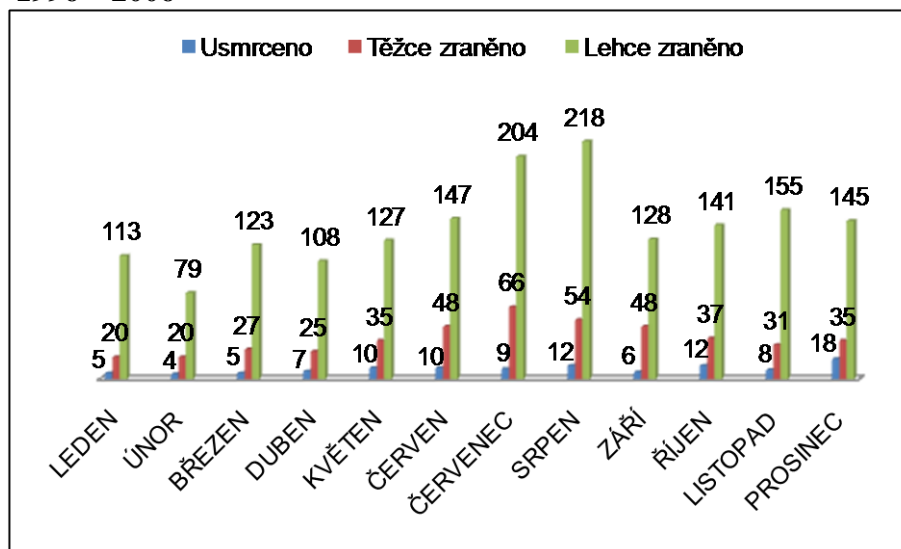
Tabulka č. 5

Celkové následky ublížení na zdraví při dopravních nehodách na okrese Prachatice v období 1996 - 2006	
	Celkem
Usmrceno	106
Těžce zraněno	446
Lehce zraněno	1688

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocní/>

Výsledky analýzy vývoje počtu dopravních nehod s následky ublížení na zdraví ukazují, že nejvíce lehce zraněných osob bylo zaznamenáno v měsíci červenci – celkem **204** lehce zraněných a v měsíci srpnu – celkem **218** lehce zraněných osob. Nejvíce usmrcených osob za sledované období na okrese Prachatice pak bylo zaznamenáno v měsících listopad, celkem **8** osob a v prosinci, celkem **18** osob (viz. graf č. 5).

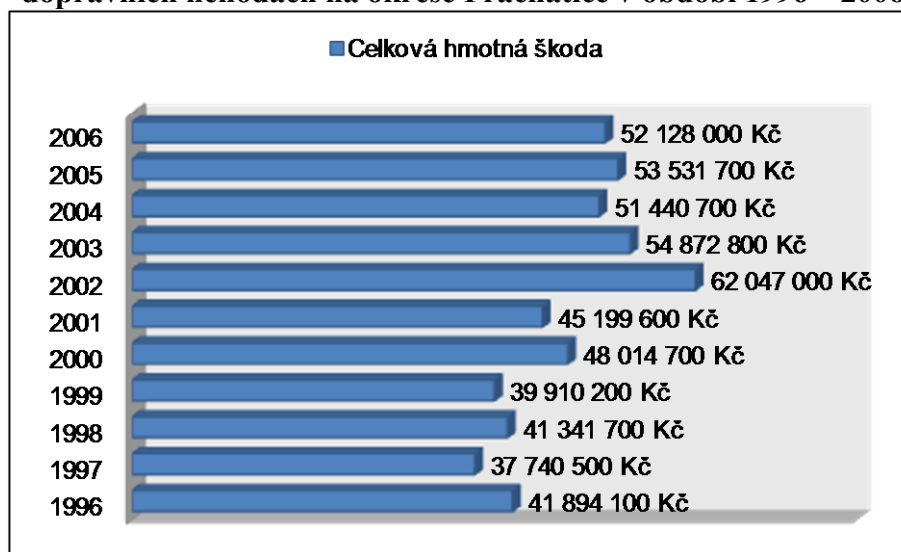
Graf č. 5 Dopravní nehodovost - následky ublížení na zdraví (přehled podle jednotlivých měsíců) při dopravních nehodách na okrese Prachatice v období 1996 – 2006

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocní/>

Rozborem způsobených hmotných škod na majetku při dopravních nehodách za sledované období na okrese Prachatice bylo zjištěno, že největší hmotná škoda na majetku byla zaznamenána v roce 2002 - a to **62,047.000,- Kč**. Naopak nejmenší hmotná škoda na majetku při dopravních nehodách byla vyčíslena v roce 1997 částkou **37,740.500,- Kč**. (viz. graf č. 6).

Graf č. 6 Dopravní nehodovost - celková hmotná škoda na majetku způsobená při dopravních nehodách na okrese Prachatice v období 1996 – 2006

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocn/>

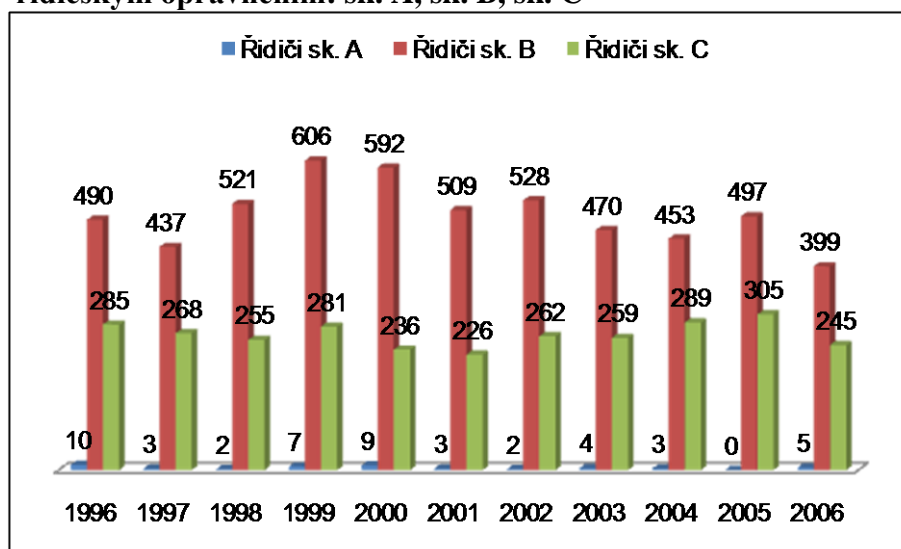
Tabulka č. 6

Celková hmotná škoda na majetku při dopravních nehodách na okrese Prachatice v období 1996 - 2006	528,121.000,- Kč
---	-------------------------

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocn/>

Na okrese Prachatice bylo za sledované období nejméně dopravních nehod zaznamenáno u řidičů s řidičským oprávněním sk. A - a to v letech v roce 1998 a 2002 - a to shodně 2 dopravní nehody. U řidičů s řidičským oprávněním sk. B byl naopak zaznamenán největší výskyt dopravních nehod v roce 1999 – 606 dopravních nehod. Výskyt dopravních nehod řidičů s řidičským oprávněním sk. C je za sledované období téměř konstantní (viz. graf č. 7 část 1).

Graf č. 7 (část 1) Dopravní nehodovost – zaviněné dopravní nehody na okrese Prachatice v období 1996 – 2006 podle kategorie řidičů s příslušným řidičským oprávněním: sk. A, sk. B, sk. C

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocn/>

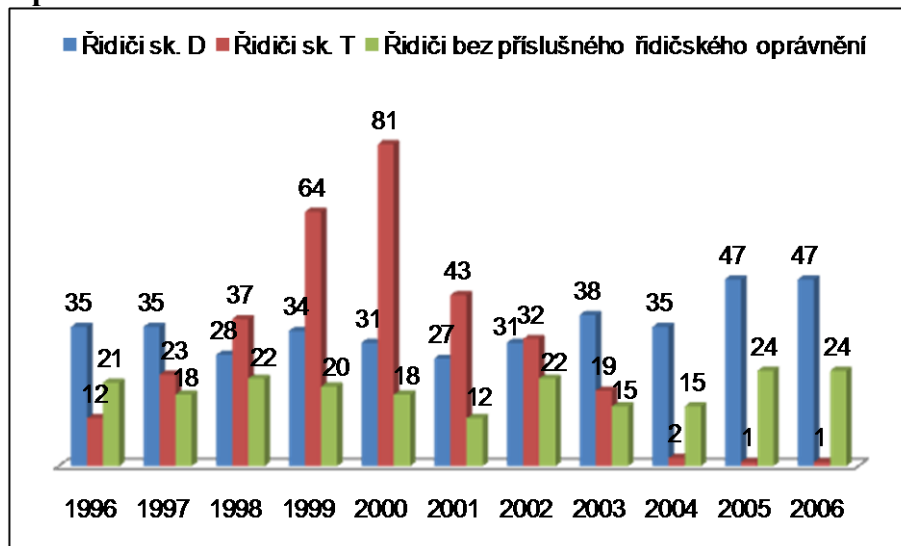
Tabulka č. 7

Celkový počet zaviněných dopravních nehod na okrese Prachatice v období 1996 – 2006 podle kategorie řidičů s příslušným řidičským oprávněním	
	Celkem
Řidiči sk. A	48
Řidiči sk. B	5502
Řidiči sk. C	2911

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocn/>

Za sledované období na okrese Prachatice bylo zaznamenáno u řidičů s řidičským oprávněním sk. T nejvíce dopravních nehod v roce 2000 - a to celkem 81. Od roku 2000 pak následoval pokles výskytu nehod řidičů této skupiny, kdy v roce 2005, 2006 byla u této kategorie řidičů zaznamenána shodně pouze 1 nehoda. Nejvíce dopravních nehod u řidičů bez příslušného řidičského oprávnění za sledované období bylo zaznamenáno v roce 2005, 2006 - a to shodně vždy 24 nehod (viz. graf č. 7 část 2).

Graf č. 7 (část 2) Dopravní nehodovost – zaviněné dopravní nehody na okrese Prachatice v období 1996 – 2006 podle kategorie řidičů s příslušným řidičským oprávněním: sk. D, sk. T, řidiči bez příslušného řidičského oprávnění

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocn/>

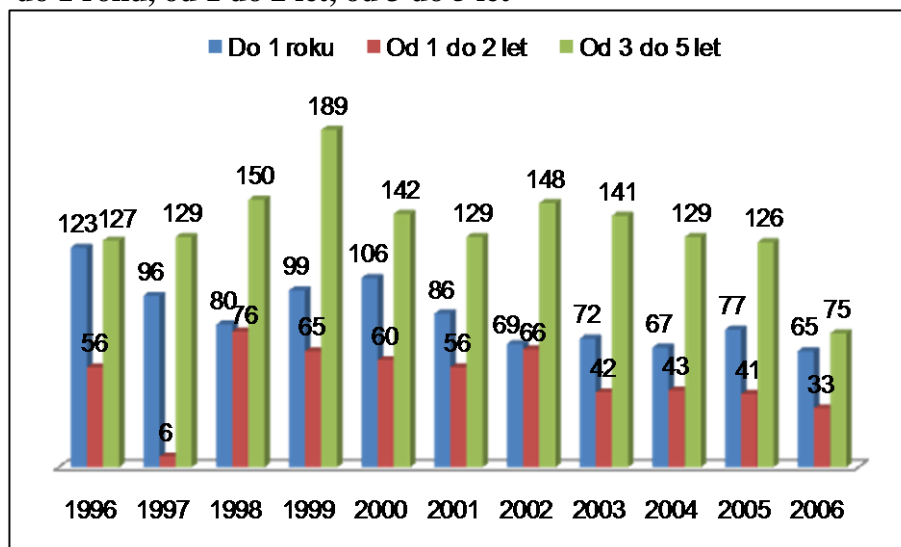
Tabulka č. 8

Celkový počet zaviněných dopravních nehod na okrese Prachatice v období 1996 – 2006 podle kategorie řidičů s příslušným řidičským oprávněním	
	Celkem
Řidiči sk. D	388
Řidiči sk. T	315
Řidiči bez příslušného řidičského oprávnění	211

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocn/>

U řidičů s délkou řidičské praxe od 3 do 5 let bylo zaznamenáno v roce 1999 nejvíce dopravních nehod - a to celkem **189**. Od roku 1999 je u této řidičské skupiny patrný pokles dopravních nehod, v roce 2006 bylo zaznamenáno nejméně nehod - a to pouze **75**. Nejvíce dopravních nehod za sledované období bylo zaznamenáno u řidičů s řidičskou praxí od 1 do 2 let v roce 1998 - a to **76** nehod, od roku 1998 následuje pokles výskytu nehod u této řidičské kategorie (viz. graf č. 8 část 1).

Graf č. 8 (část 1) Dopravní nehodovost – zaviněné dopravní nehody na okrese Prachatice v období 1996 – 2006 u řidičů s délkou řidičské praxe: do 1 roku, od 1 do 2 let, od 3 do 5 let

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocn/>

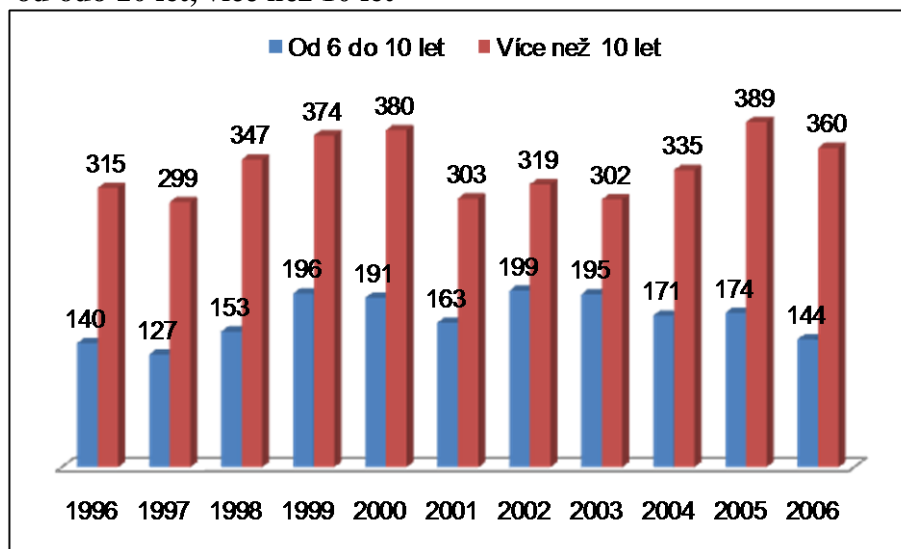
Tabulka č. 9

Celkový počet zaviněných dopravních nehod na okrese Prachatice v období 1996 – 2006 podle délky řidičské praxe	
	Celkem
Do 1 roku	940
Od 1 do 2 let	544
Od 3 do 5 let	1485

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocn/>

Výsledky analýzy vývoje počtu dopravních nehod na okrese Prachatice za sledované období ukázaly, že nejvíce nehod způsobených řidiči s řidičskou praxí větší než 10 let bylo zaznamenáno v roce 2000, celkem **380** nehod, v roce 2005 to bylo **389** dopravních nehod. Nejméně dopravních nehod u kategorie řidičů s řidičskou praxí větší než 10 let bylo zaznamenáno v roce 1997 - a to **299** nehod a v roce 2003, kdy to bylo celkem **302** nehod (viz. graf č. 8 část 2).

Graf č. 8 (část 2) Dopravní nehodovost – zaviněné dopravní nehody na okrese Prachatice v období 1996 – 2006 u řidičů s délkou řidičské praxe: od 6 do 10 let, více než 10 let

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocni/>

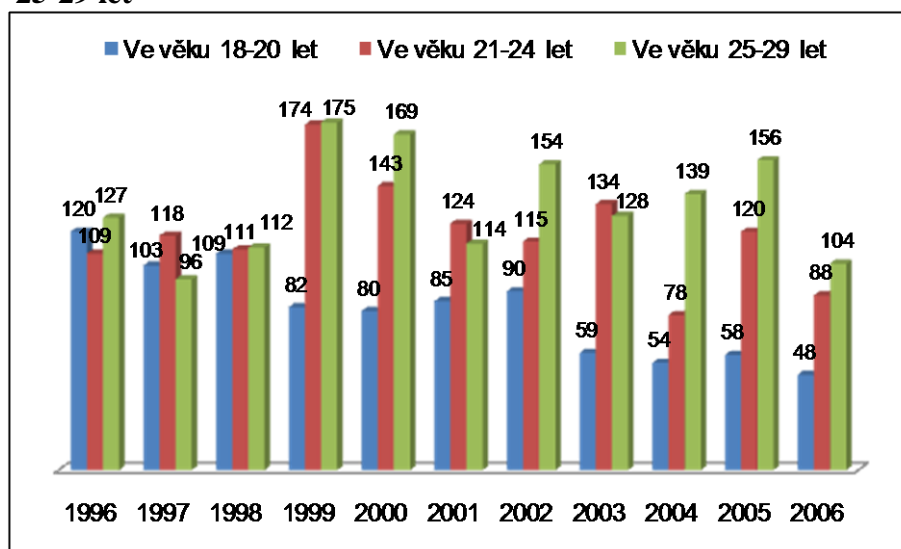
Tabulka č. 10

Celkový počet zaviněných dopravních nehod na okrese Prachatice v období 1996 – 2006 podle kategorie řidičů s příslušným řidičským oprávněním	
	Celkem
Od 6 do 10 let	1853
Více než 10 let	3723

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocni/>

Za sledované období bylo na okrese Prachatice u řidičů ve věku 18-20 let zaznamenáno nejvíce dopravních nehod v roce 1996 - a to celkem **120** nehod, oproti roku 2006, kdy výskyt počtu dopravních nehod klesl u řidičů této věkové kategorie na **48** nehod. U řidičů věkové kategorie 25-29 let bylo zaznamenáno nejvíce dopravních nehod v roce 1999 - a to **175**, nejméně pak v roce 1997 - a to **96** nehod (viz. graf č. 9 část 1).

Graf č. 9 (část 1) Dopravní nehodovost – zaviněné dopravní nehody na okrese Prachatice v období 1996 – 2006 podle věku řidiče: 18-20 let, 21-24 let, 25-29 let

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocn/>

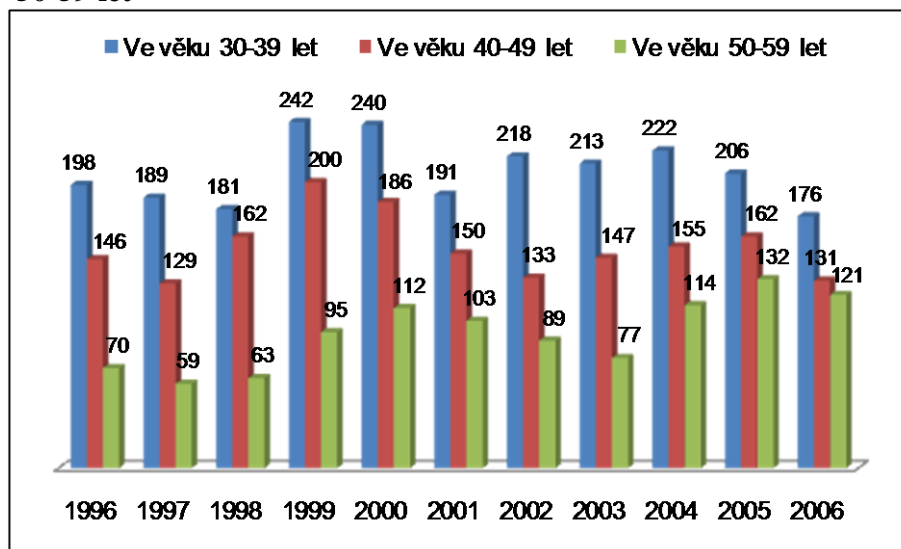
Tabulka č. 11

Celkový počet zaviněných dopravních nehod na okrese Prachatice v období 1996 – 2006 podle věku řidiče	
	Celkem
Ve věku 18-20 let	880
Ve věku 21-24 let	1314
Ve věku 25-29 let	1474

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocn/>

U věkové kategorie řidičů 30-39 let bylo za sledované období na okrese Prachatice zaznamenáno nejvíce dopravních nehod v roce 1999 - a to celkem **242** nehod, v roce 2000 to bylo **240** nehod. K výraznějšímu poklesu dopravních nehod u této věkové kategorie došlo až v roce 2006 - a to na **176** nehod (viz. graf č. 9 část 2). Řidiči věkové kategorie 30-39 let za sledované období způsobili nejvíce nehod ze sledovaných věkových kategorií - a to celkem **2276** dopravních nehod (viz. tabulka č. 12).

Graf č. 9 (část 2) Dopravní nehodovost – zaviněné dopravní nehody na okrese Prachatice v období 1996 – 2006 podle věku řidiče: 30-39 let, 40-49 let, 50-59 let

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocn/>

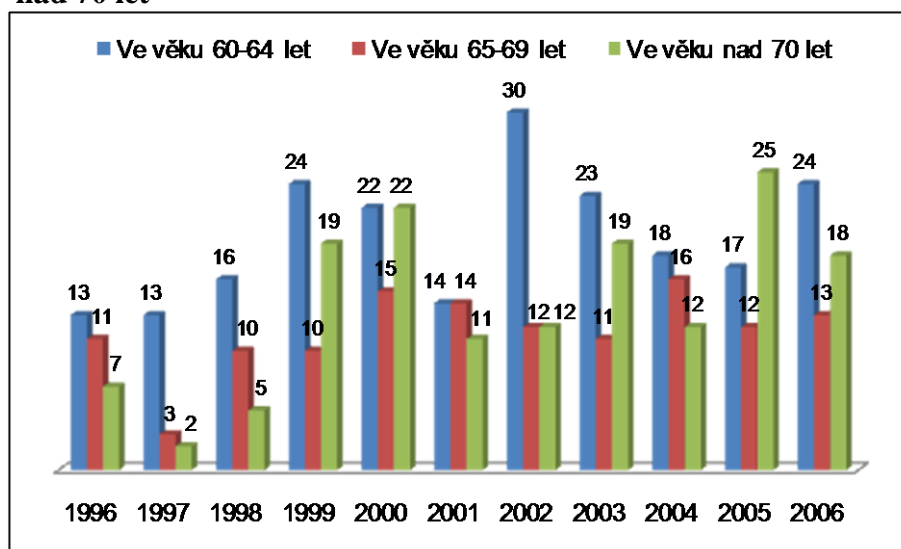
Tabulka č. 12

Celkový počet zaviněných dopravních nehod na okrese Prachatice v období 1996 – 2006 podle věku řidiče	
	Celkem
Ve věku 30-39 let	2276
Ve věku 40-49 let	1701
Ve věku 50-59 let	1035

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocn/>

Rozbor výskytu způsobených dopravních nehod za sledované období u věkové kategorie řidičů 65-69 let ukázal, že u této kategorie řidičů bylo zaznamenáno nejvíce dopravních nehod v roce 2004 - a to celkem **16** nehod. Nejméně dopravních nehod pak bylo u této věkové kategorie zaznamenáno v roce 1997 - a to **3** nehody (viz. graf č. 9 část 3). Řidiči věkové kategorie 65-69 let za sledované období zaznamenali nejméně dopravních nehod ze sledovaných věkových kategorií, celkem **127** nehod (viz. tabulka č. 13).

Graf č. 9 (část 3) Dopravní nehodovost – zaviněné dopravní nehody na okrese Prachatice v období 1996 – 2006 podle věku řidiče: 60-64 let, 65-69 let, nad 70 let

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocní/>

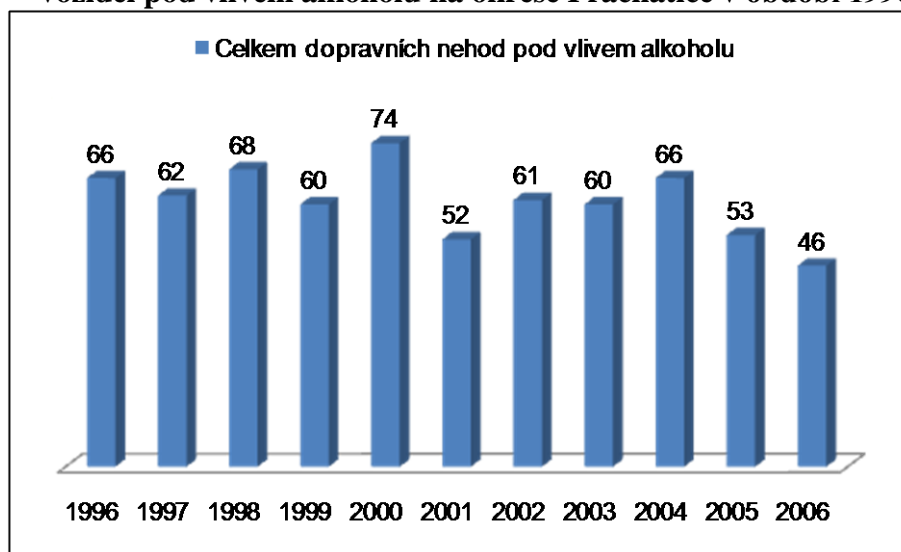
Tabulka č. 13

Celkový počet zaviněných dopravních nehod na okrese Prachatice v období 1996 – 2006 podle věku řidiče	
	Celkem
Ve věku 60-64 let	214
Ve věku 65-69 let	127
Ve věku nad 70 let	152

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocní/>

Výsledky analýzy vývoje způsobených dopravních nehod řidičů motorových vozidel řídicích pod vlivem alkoholu za sledované období na okrese Prachatice ukázaly, že v roce 2000 bylo pod vlivem alkoholu způsobeno nejvíce dopravních nehod - a to celkem **74**. Nejméně těchto nehod pak bylo zaznamenáno v roce 2006 - a to celkem **46** (viz. graf č. 10).

Graf č. 10 Dopravní nehodovost - zaviněné dopravní nehody řidiči motorových vozidel pod vlivem alkoholu na okrese Prachatice v období 1996 - 2006

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocní/>

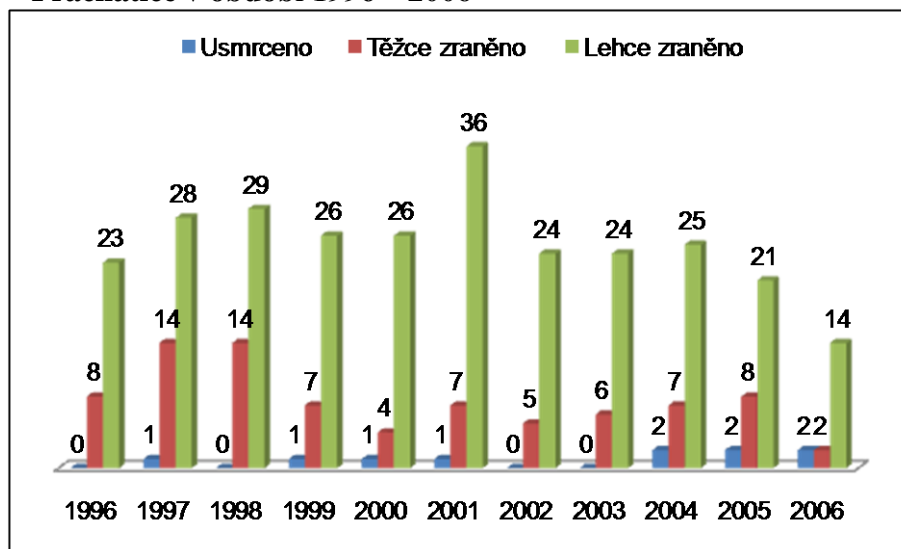
Tabulka č. 14

Celkem dopravních nehod zaviněných řidičem motorového vozidla pod vlivem alkoholu na okrese Prachatice v období 1996 - 2006	668
---	------------

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocní/>

Porovnání vývoje počtu usmrcených osob na okrese Prachatice za sledované období u dopravních nehod zaviněných řidiči motorových vozidel řídicích pod vlivem alkoholu ukazuje, že při těchto nehodách zahynulo nejvíce osob v roce 2004, 2005, 2006 - a to shodně **2** účastníci silničního provozu. Naopak v roce 1996, 1998 2002 a 2003 při těchto nehodách **nebyl nikdo smrtelně zraněn**. Nejvíce těžce zraněných osob bylo zaznamenáno při těchto dopravních nehodách v roce 1997, 1998 shodně **14** osob. V roce 2006 utrpělo lehké zranění při dopravních nehodách (zaviněných řízením pod vlivem alkoholu) pouze **14** osob (viz. graf č. 11).

Graf č. 11 Dopravní nehodovost – následky ublížení na zdraví u dopravních nehod zaviněných řidiči motorových vozidel pod vlivem alkoholu na okrese Prachatice v období 1996 – 2006

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocn/>

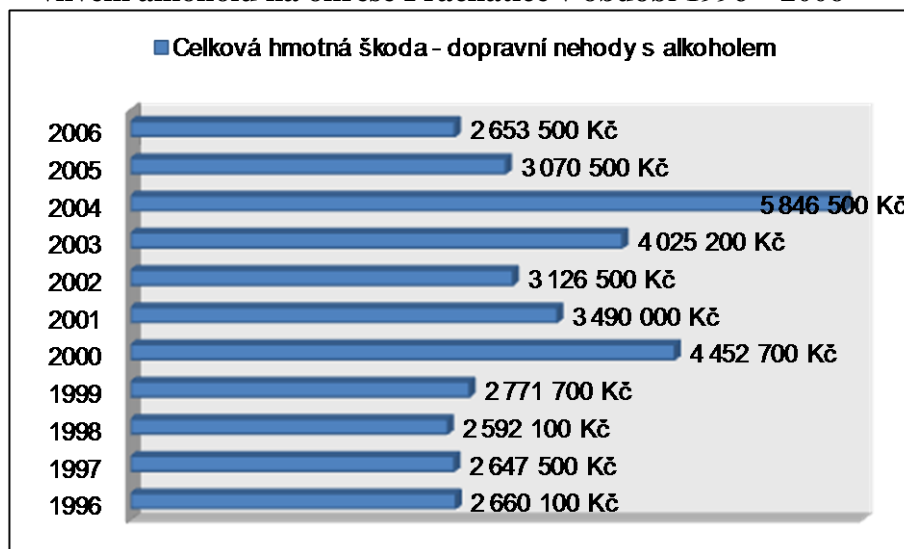
Tabulka č. 15

Celkové následky ublížení na zdraví při dopravních nehodách zaviněných řidiči motorových vozidel pod vlivem alkoholu na okrese Prachatice v období 1996 - 2006	
	Celkem
Usmrceno	10
Těžce zraněno	82
Lehce zraněno	276

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocn/>

Za sledované období byla na okrese Prachatice způsobena řidiči motorových vozidel, kteří řídili pod vlivem alkoholu při dopravních nehodách, celková hmotná škoda na majetku ve výši **37,336. 300,- Kč**. V roce 2004 byla zaznamenána nejvyšší hmotná škoda na majetku - a to **5,846.500,- Kč**. Nejnižší hmotná škoda pak byla odhadnuta Policií ČR v roce 1998 na částku **2,592.100,- Kč** (viz. graf č. 12).

Graf č. 12 Dopravní nehodovost – celková hmotná škoda na majetku způsobená při dopravních nehodách zaviněných řidiči motorových vozidel pod vlivem alkoholu na okrese Prachatice v období 1996 – 2006

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocní/>

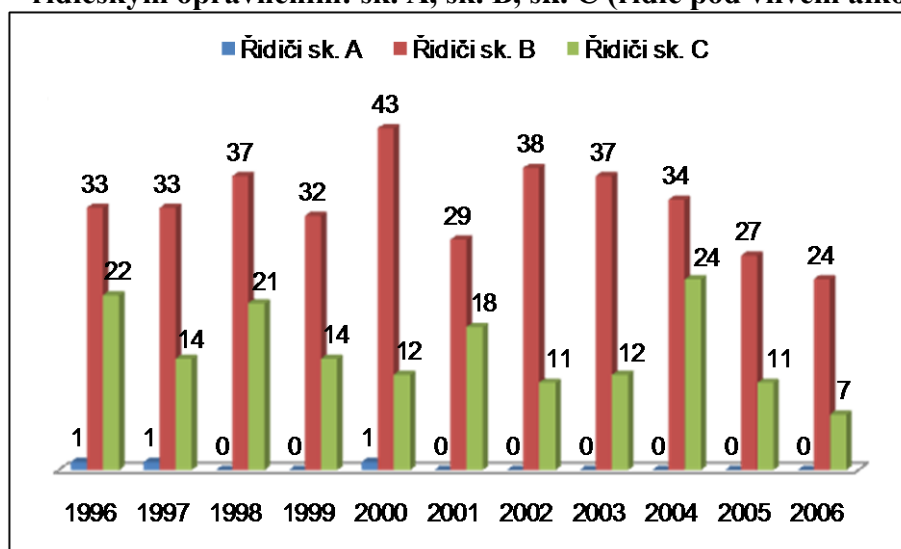
Tabulka č. 16

Celková hmotná škoda na majetku při dopravních nehodách zaviněných řidiči motorových vozidel pod vlivem alkoholu na okrese Prachatice v období 1996 - 2006	37,336.300,- Kč
--	------------------------

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocní/>

Rozbor dopravních nehod způsobených řidiči pod vlivem alkoholu za sledované období na okrese Prachatice zaviněných řidiči s řidičským oprávněním sk. B ukazuje, že nejvíce dopravních nehod bylo zaznamenáno v roce 2000 - a to celkem **43**. Od roku 2002 dochází k poklesu těchto nehod řidičů sk. B, kdy nejméně dopravních nehod bylo zaznamenáno v roce 2006 - a to celkem **24** nehod. Řidiči s řidičským oprávněním sk. A za sledované období způsobili nejméně dopravních nehod. Těmito řidiči byly způsobeny pouze **3** nehody - a to po 1 dopravní nehodě v roce 1996, 1997 a 2000 (viz. graf č. 13 část 1).

Graf č. 13 (část 1) Dopravní nehodovost – zaviněné dopravní nehody na okrese Prachatice v období 1996 – 2006 – podle kategorie řidičů s příslušným řidičským oprávněním: sk. A, sk. B, sk. C (řidič pod vlivem alkoholu)

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocn/>

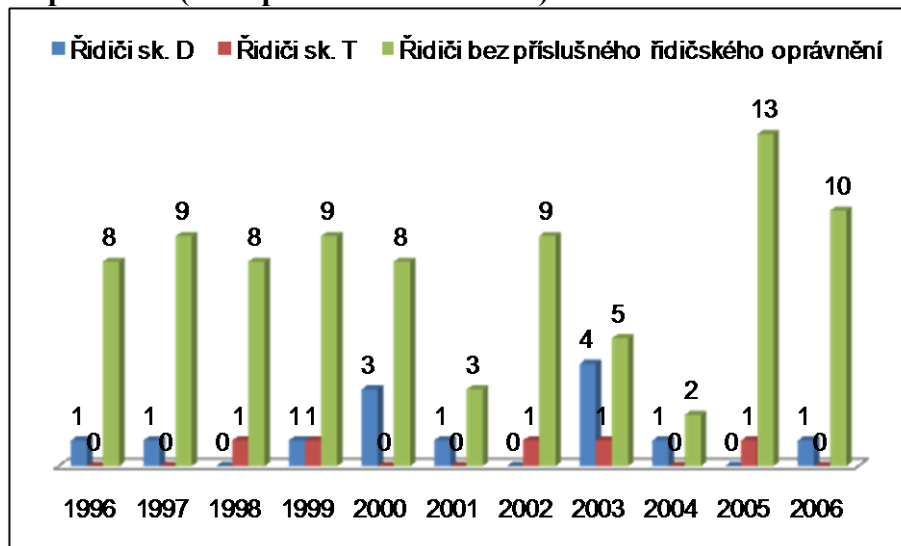
Tabulka č. 17

Celkový počet zaviněných dopravních nehod na okrese Prachatice v období 1996 – 2006 podle kategorie řidičů s příslušným řidičským oprávněním (řidič pod vlivem alkoholu)	
	Celkem
Řidiči sk. A	3
Řidiči sk. B	367
Řidiči sk. C	166

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocn/>

Porovnání vývoje počtu dopravních nehod u kategorie řidičů s řidičským oprávněním sk. T ukazuje, že za sledované období na okrese Prachatice bylo u této kategorie zaznamenáno celkem **5** dopravních nehod, kdy u řidiče-viníka byl zjištěn alkohol. U řidičů bez příslušného řidičského oprávnění ukázal maximální hodnoty rok 2005 - a to **13** dopravních nehod pod vlivem alkoholu. Řidiči s řidičským oprávněním sk. D zaznamenali nejvíce dopravních nehod v roce 2003 - a to celkem **4** dopravní nehody (viz. graf č. 13 část 2).

Graf č. 13 (část 2) Dopravní nehodovost – zaviněné dopravní nehody na okrese Prachatice v období 1996 – 2006 – podle kategorie řidičů s příslušným řidičským oprávněním: sk. D, sk. T, řidiči bez příslušného řidičského oprávnění (řidič pod vlivem alkoholu)

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocn/>

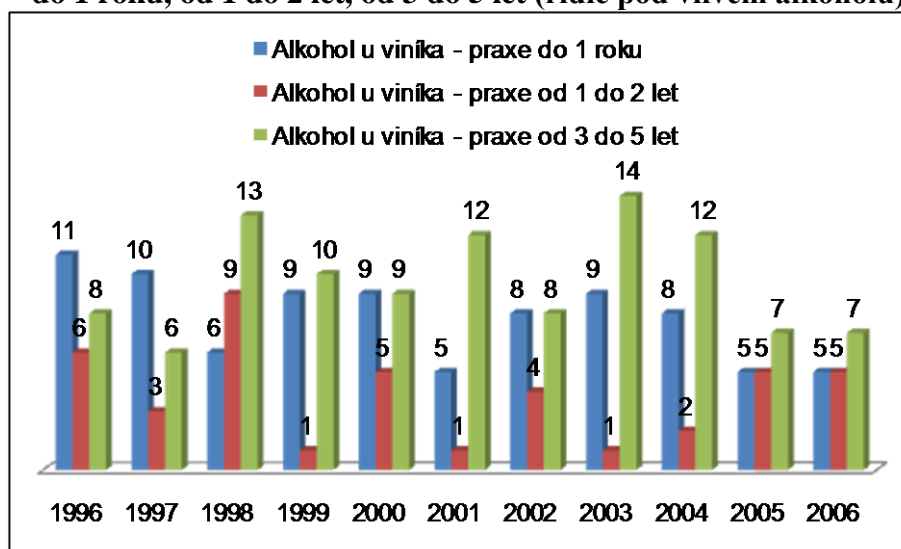
Tabulka č. 18

Celkový počet zaviněných dopravních nehod na okrese Prachatice v období 1996 – 2006 podle kategorie řidičů s příslušným řidičským oprávněním (řidič pod vlivem alkoholu)	
	Celkem
Řidiči sk. D	13
Řidiči sk. T	5
Řidiči bez příslušného řidičského oprávnění	84

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocn/>

Řidiči s řidičskou praxí od 1 do 2 let zaznamenali za sledované období nejvíce dopravních nehod pod vlivem alkoholu v roce 1998 - a to celkem **9** nehod, naopak minimálních hodnot dosáhla tato kategorie řidičů v letech 2000, 2005, 2006, kdy bylo shodně zaznamenáno pouze **5** dopravních nehod (viz. graf č. 14 část 1). Řidiči s řidičskou praxí od 1 do 2 let zaznamenali za sledované období nejméně dopravních nehod pod vlivem alkoholu - a to celkem **42** nehod (viz. tabulka č. 19).

Graf č. 14 (část 1) Dopravní nehodovost – zaviněné dopravní nehody na okrese Prachatice v období 1996 – 2006 u řidičů s délkou řidičské praxe: do 1 roku, od 1 do 2 let, od 3 do 5 let (řidič pod vlivem alkoholu)

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocn/>

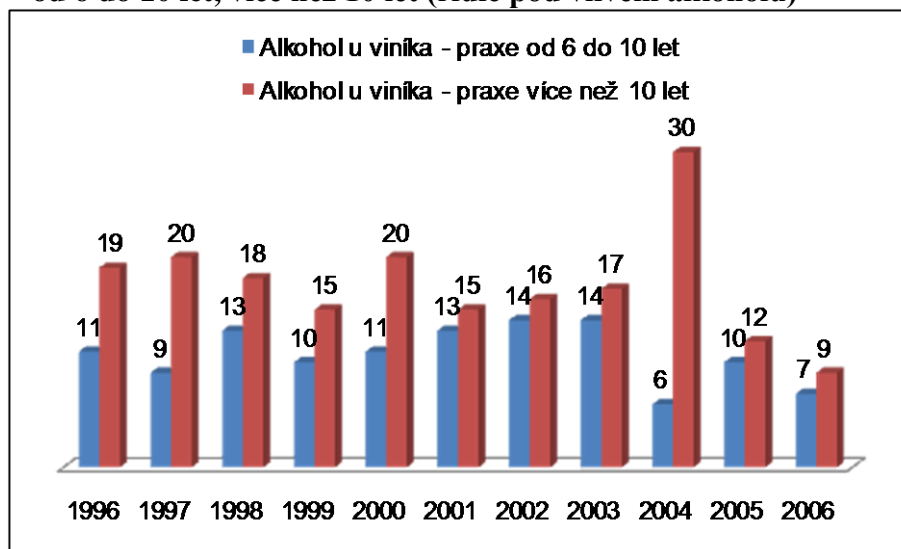
Tabulka č. 19

Celkový počet zaviněných dopravních nehod na okrese Prachatice v období 1996 – 2006 podle délky řidičské praxe (řidič pod vlivem alkoholu)	
	Celkem
Do 1 roku	85
Od 1 do 2 let	42
Od 3 do 5 let	106

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocn/>

Na okrese Prachatice bylo za sledované období u řidičů s řidičskou praxí větší než 10 let zaznamenáno v roce 2004 nejvíce dopravních nehod - a to **30** viníků dopravních nehod spáchaných pod vlivem alkoholu oproti roku 2006, kdy došlo k výraznému poklesu těchto nehod. V tomto roce bylo zaznamenáno pouze **9** dopravních nehod (viz. graf č. 14 část 2).

Graf č. 14 (část 2) Dopravní nehodovost – zaviněné dopravní nehody na okrese Prachatice v období 1996 – 2006 u řidičů s délkou řidičské praxe: od 6 do 10 let, více než 10 let (řidič pod vlivem alkoholu)

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocní/>

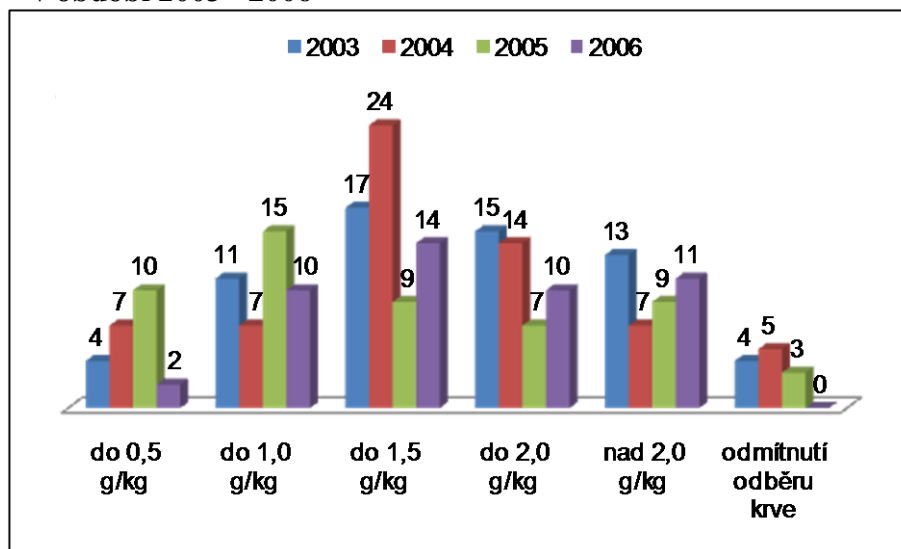
Tabulka č. 20

Celkový počet zaviněných dopravních nehod na okrese Prachatice v období 1996 – 2006 podle délky řidičské praxe (řidič pod vlivem alkoholu)	
	Celkem
Od 6 do 10 let	118
Více než 10 let	191

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocní/>

Rozbor zjištěných hodnot hladin alkoholu v krvi u řidičů motorových i nemotorových vozidel při dopravních nehodách na okrese Prachatice v období 2003 – 2006 ukazuje, že nejvíce řidičů – viníků dopravních nehod řídilo vozidlo s vyšší hladiny **od 1,0 g/kg do 1,5 g/kg** alkoholu v krvi (viz. graf č. 15).

Graf č. 15 Přehled zjištěných hodnot hladin alkoholu v krvi u řidičů motorových i nemotorových vozidel při dopravních nehodách na okrese Prachatice v období 2003 - 2006

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice v systému zpracování dopravních nehod LOTUS NOTES (systém Lotus Notes používán na okrese Prachatice od roku 2003)

Tabulka č. 21

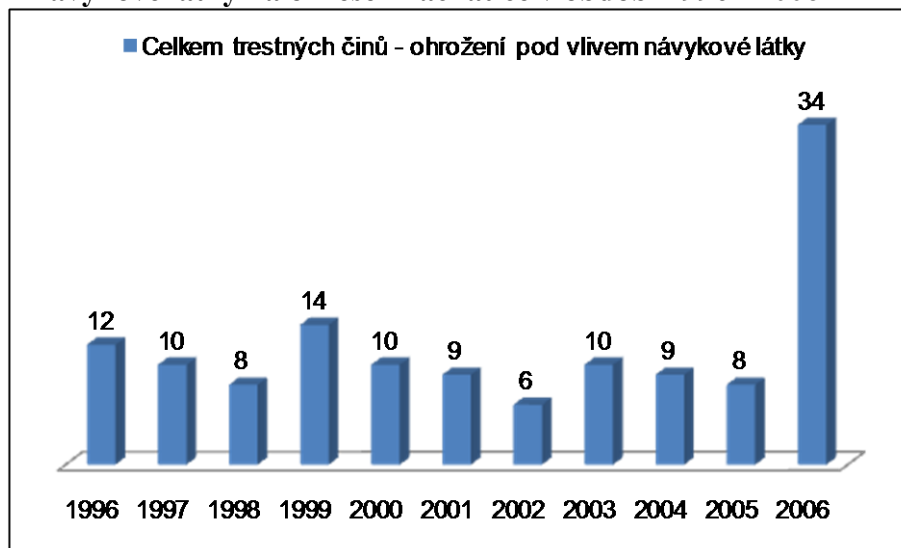
Celkový počet zjištěných hladin alkoholu v krvi u řidičů motorových i nemotorových vozidel při dopravních nehod na okrese Prachatice v období 2003 – 2006	
	Celkem
Do 0,5 g/kg	23
Do 1,0 g/kg	43
Do 1,5 g/kg	64
Do 2,0 g/kg	46
Nad 2,0 g/kg	40
Odmítnutí odběru krve	12

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocní/>

Rozbor trestně stíhaných osob pro trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky na okrese Prachatice za sledované období ukazuje, že největší nárůst trestných činů způsobených pod vlivem alkoholu byl zaznamenán v roce 2006, kdy bylo stíháno **34** pachatelů. Nejméně stíhaných pachatelů bylo zaznamenáno za sledované období

v roce 2002, kdy bylo stíháno pouze 6 pachatelů trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky (viz. graf č. 16).

Graf č. 16 Přehled trestně stíhaných řidičů pro trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky na okrese Prachatice v období 1996 - 2006

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice
Dostupné na intranetu PČR: http://essk.pcr.cz/essk/_sest_rott.asp

Vlastním výzkumem v evidenci přestupků Dopravního inspektorátu v Prachaticích (dále jen DI Prachatice) bylo zjištěno, že za období 1997-1998 a 2001-2005 dopravní policisté zadrželi v rámci dohledu na bezpečnost a plynulost silničního provozu celkem 658 řidičů motorových vozidel, kteří řídili pod vlivem alkoholických nápojů. V blokovém řízení bylo řešeno 231 řidičů za celkovou částku 242.000,- Kč. Ke správnému řízení bylo oznámeno 427 řidičů (viz. tabulka č. 22).

Tabulka č. 22 Přehled zjištěných přestupků policisty DI Prachatice u řidičů motorových vozidel spáchaných pod vlivem alkoholu na okrese Prachatice za sledované období 1997-1998 a 2001-2005

	1997	1998	2001	2002	2003	2004	2005
LEDEN	1	1	6 3/3.000,-	3	8 2/2.000,-	5 2/2.000,-	1
ÚNOR	2	6	8 5/5.000,-	5 5/5.000,-	18 12/11.000,-	7 2/3.000,-	6
BŘEZEN	3	0	13 10/10.000,-	11 10/10.000,-	15 10/10.000,-	9 3/3.000,-	4
DUBEN	2	4 1/1.000,-	8 3/3.000,-	18 11/11.000,-	10 7/7.000,-	10 1/1.000,-	12 3/5.000,-
KVĚTEN	2 1/1.000,-	3 1/1.000,-	8 2/2.000,-	7 2/3.000,-	7 2/3.000,-	6 1/1.000,-	7 4/6.000,-
ČERVEN	2	4 3/3.000,-	19 6/6.000,-	13 5/5.000,-	9 5/6.000,-	13 6/7.000,-	13 1/1.000,-
ČERVENEC	5 1/1.000,-	6 1/1.000,-	13 4/4.000,-	6 2/2.000,-	7 4/4.000,-	17 1/1.000,-	8 1/2.000,-
SRPEN	3	7 4/5.000,-	10 1/1.000,-	9 5/5.000,-	14 6/6.000,-	12 2/2.000,-	10
ZÁŘÍ	2 1/1.000,-	7 3/3.000,-	18 15/15.000,-	9 3/3.000,-	11	7	6 1/1.000,-
ŘÍJEN	3 2/2.000,-	4 2/2.000,-	13 6/6.000,-	6 2/2.000,-	14 3/4.000,-	7	12
LISTOPAD	2	5 1/1.000,-	32 17/17.000,-	3 1/1.000,-	9 1/1.000,-	12 4/4.000,-	9 1/1.000,-
PROSINEC	1	3 2/2.000,-	8 2/2.000,-	6	9 3.3000,-	3	6
CELKEM	28 5/5.000,-	50 18/19.000,-	156 74/74.000,-	96 46/47.000,-	131 55/57.000,-	108 22/24.000,-	89 11/16.000,-

Zdroj: vlastní výzkum – archiv Okresního ředitelství Policie České republiky Prachatice

Poznámka: 18 – celkem v měsíci zjištěno přestupků řidičů řídících pod vlivem alkoholu
15/15.000,- - z celkového počtu zjištěných přestupků řidičů řídících pod vlivem alkoholu
řešeno na místě v blokovém řízení / celková uložená bloková pokuta

5. Diskuse

Celkový vývoj dopravní nehodovosti na okrese Prachatice je alarmující, tak jako v celé republice⁶²⁾. V této bakalářské práci byla provedena celková analýza vývoje dopravních nehod za období 1996 – 2006, kdy za sledované období na pozemních komunikacích okresu Prachatice bylo zaznamenáno celkem 11780 nehod, při kterých zemřelo 106 osob, 446 osob bylo těžce zraněno a lehce zraněno pak bylo 1688 osob.

K výraznému poklesu dopravních nehod došlo v roce 2006, kdy byl dne 1. července zaveden systém bodového hodnocení řidičů a některé další změny směřující ke zvýšení bezpečnosti provozu na našich komunikacích. Zejména celoroční svícení u motorových vozidel, používání dětských sedaček na celé komunikační síti, zákaz telefonování za jízdy apod.⁶³⁾. Po jeho zavedení se situace na našich silnicích v prvních několika měsících zlepšila. Řidiči si zpočátku začali uvědomovat následky zavedení bodového systému. Většina řidičů při uložení blokové pokuty po tomto období nenamítala nic proti výši pokuty, ale vždy byla policistům položena ze strany řidiče otázka : „O kolik bodů přijdu?“. Vzhledem k tomu, že evidenci řidičů vedou příslušné obce s rozšířenou působností a pouze těmto orgánům přísluší se vyjadřovat k ukládání trestných bodů za jednotlivé přestupky řidičů motorových vozidel.

Z rozboru dopravní nehodovosti za zkoumané období 1996 - 2006 na okrese Prachatice je patrné, že nejvíce dopravních nehod bylo zaznamenáno v měsíci červenci a srpnu - a to 2153 nehod, což představuje 18,3% z celkového počtu dopravních nehod za sledované období. Rovněž následky na zdraví jsou při těchto nehodách alarmující. Za sledované období utrpělo při dopravních nehodách 422 osob lehké zranění, 120 osob bylo zraněno těžce a 21 osob zemřelo. Nárůst nehodovosti a ztráty na zdraví při dopravních nehodách v uvedených měsících je jednoznačně zapříčiněn zvýšeným provozem na silnicích okresu v důsledku konání hlavních školních prázdnin a dovolených. Okres Prachatice je svou polohou tranzitním regionem. Silnice okresu Prachatice jsou v letních měsících mimo jiné využívány pro příjezd do rekreačních oblastí Lipenské přehrady a Šumavy.

⁶²⁾ Srovnej: Statistika dopravních nehod MV ČR, Policejního prezidia ČR, dostupná na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocní/>

⁶³⁾ Srovnej: Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a změnách některých zákonů

V zimních měsících bylo za sledované období nejvíce dopravních nehod zaznamenáno v listopadu a prosinci - a to 2162 nehod, což představuje 18,4% z celkového počtu dopravních nehod. Dalo by se říci, že v zimním období dochází při dopravních nehodách k mírnějším následkům na zdraví oproti letním měsícům, ale opak je pravdou. Za sledované období bylo v měsíci listopadu a prosinci lehce zraněno 300 osob, 66 osob bylo zraněno těžce a 26 osob bylo usmrceno, což jsou z pohledu veřejnosti znepokojující statistické údaje⁶⁴⁾. Tyto údaje mohou mít opět několik příčin, mezi které jednoznačně patří zvýšený provoz na pozemních komunikacích v době před vánočními svátky (nákupní turistika). Dalším ovlivňujícím faktorem v nárůstu dopravních nehod v zimním období je opět, stejně jako v letních měsících, příjezd návštěvníků do zimních rekreačních oblastí pohoří Šumavy, a to hlavně do oblastí Zadova a Kvildy. Ve vyšších polohách Šumavy v důsledku zhoršených klimatických podmínek (sněžení, mráz apod.) dochází ke špatné sjízdnosti silnic, a tím i k nárůstu dopravních nehod s vážnými následky. Silniční síť okresu je poměrně hustá a všechny obce mají napojení na státní silniční síť. Celková délka silnic I. třídy v okrese Prachatice je 65,22 km, silnic II. třídy je 228,41 km a III. třídy je 391,51 km.

Z výsledků výzkumu a statistik dopravní nehodovosti vyplývá, že nejvíce zatíženým dnem v týdnu za sledované období na okrese Prachatice byl pátek, kdy bylo policisty vyšetřováno celkem 2022 dopravních nehod, což představuje 17,2% z celkového počtu statisticky vykázaných dopravních nehod. Páteční zvýšený provoz na komunikacích je způsoben průjezdem řidičů kamiónů, neboť tito řidiči přes okres tranzitují dále do vnitrozemí. Rovněž mezi negativní faktory ovlivňující zvýšenou nehodovost na silnicích okresu patří příjezd rekreantů do rekreačních objektů na Šumavě. Z pohledu policejních statistik je nejklidnějším dnem v týdnu za sledované období neděle, kdy bylo zaznamenáno 1298 nehod, což představuje 11,0% z celkového počtu dopravních nehod za sledované období.

Veřejností nejvíce vnímané následky při dopravních nehodách jsou ztráty ublížení na zdraví. Na okrese Prachatice bylo za sledované období při celkovém počtu

⁶⁴⁾ Srovnej: : Statistika dopravních nehod MV ČR, Policejního prezidia ČR, dostupná na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocní/>

dopravních nehod usmrceno 106 osob (při každé 111. nehodě byl usmrcen člověk), 446 osob utrpělo těžké zranění (při každé 26. nehodě bylo způsobeno těžké zranění) a 1688 účastníků silničního provozu bylo lehce zraněno (při každé 7. nehodě byl lehce zraněn člověk)⁶⁵⁾.

Z vlastního výzkumu dopravní nehodovosti za sledované období na okrese Prachatice bylo zjištěno, že účastníky silničního provozu byla způsobena hmotná škoda na majetku ve výši 528,121.000,- Kč.

Z důvodu zatíženosti policistů při šetření dopravních nehod bylo zákonodárci přistoupeno ke změně silničního zákona. Od 1.1.2001 byla zavedena povinnost hlásit policii nehodu až při škodě převyšující částku 20.000,- Kč, nedojde-li ke zranění nebo usmrcení. Do 31.12.2000 byla povinnost hlásit nehodu při škodě na majetku přesahující částku 1.000,- Kč. Tato legislativní změna vedla k celkovému poklesu vykazovaných dopravních nehod. K další legislativní změně, týkající se povinnosti řidiče hlásit dopravní nehodu policii, došlo od 1.7.2006, kdy byla tato částka zvýšena na 50.000,- Kč. Usmrcení či zranění osoby, výše hmotné škody na majetku a škoda na majetku třetí osoby jsou rozhodujícími faktory pro účastníky silničního provozu hlásit dopravní nehodu policii⁶⁶⁾. Tuto změnu bylo nutné provést z důvodu obměny vozového parku motoristů, kteří již zastaralé a méně bezpečné automobily vyměnili za novější a bezpečnější vozidla. Toto, z mého pohledu, mělo i negativní vliv na vývoj dopravní nehodovosti. Novější automobily, které začaly jezdit po silnicích byly rychlejší, a tím i při způsobené dopravní nehodě docházelo k vážnějším následkům na zdraví účastníků silničního provozu.

Řidičské oprávnění skupiny „A bez omezení“ lze v České republice udělit osobě, která je starší 21 let. Řidičské oprávnění skupiny „B“ může získat osoba starší 18 let⁶⁷⁾. Řidiči motorových vozidel skupiny „B“ za sledované období způsobili celkem 5502 dopravních nehod, což představuje 46,7% z celkového počtu dopravních nehod. Tyto statistické údaje ukazují na to, že řidiči osobních automobilů způsobují nejvíce

⁶⁵⁾ Při posuzování právní kvalifikace se jedná o těžké zranění v případě, že doba léčení zraněné osoby je delší než 42 dnů, lehké zranění je posuzováno z pohledu právní kvalifikace při celkové době léčení do 42 dnů“.

⁶⁶⁾ Srovnej: Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a změnách některých zákonů

⁶⁷⁾ Srovnej: Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a změnách některých zákonů

dopravních nehod na našich silnicích. Může to mít za příčinu několik důvodů. Jedním z nich může být fakt, že pokud řidič skupiny „B“ není profesionálním řidičem, po složení závěrečných zkoušek v autošколе se již nemusí zúčastňovat žádných kurzů k zdokonalování se v pravidlech silničního provozu. Z policejní praxe znám případy, kdy řidiči skupiny „B“ ani neví, jaký silniční zákon je v daný okamžik platný. Řidiči skupin „C“ a „D“ musí každoročně absolvovat školení v rámci zdokonalování odborné způsobilosti řidičů. To ukazuje na výsledek rozboru dopravní nehodovosti podle kategorie řidičů s příslušným řidičským oprávněním, kdy za sledované období bylo řidiči skupiny „C“ způsobeno celkem 2911 dopravních nehod, což představuje 24,7% z celkového počtu nehod. Řidiči skupiny „D“ za sledované období způsobili celkem 388 dopravních nehod, což představuje 3,3% z celkového počtu dopravních nehod⁶⁸⁾.

Řízení motorového vozidla po požití alkoholických nápojů řidičem je velkým celospolečenským problémem, se kterým se policisté často setkávají při výkonu služby. Pokud je takový řidič policejní hlídkou zadržen, jsou ostatní účastníci silničního provozu ochráněni před nebezpečím, které hrozí z jízdy takto podnapilého řidiče po pozemní komunikaci. Za sledované období bylo trestně stíháno pro trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky celkem 130 řidičů⁶⁹⁾. Nejvíce trestně stíhaných osob - a to 34 bylo v roce 2006. Tento nárůst v roce 2006 měla za následek novelizace trestního zákona, kdy do skutkové podstaty výše uvedeného trestného činu byl zahrnut nejenom ten, kdo řídil motorové vozidlo po požití alkoholického nápoje a způsobil značnou škodu nebo druhému ublížil na zdraví, ale i ten, kdo například řídil motocykl ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil požitím alkoholu⁷⁰⁾.

Pod vlivem alkoholu bylo za sledované období způsobeno celkem 668 dopravních nehod, což představuje 5,7% z celkového počtu nehod. Vinou těchto nezodpovědných řidičů bylo 10 osob usmrceno, 82 účastníků silničního provozu utrpělo těžké zranění a lehce zraněno bylo 276 osob. I přes snahu dopravní policie (časté konání dopravně bezpečnostních akcí se zaměřením na dodržování zákazu požívání

⁶⁸⁾ Srovnej: Statistika dopravních nehod MV ČR, Policejního prezidia ČR, dostupná na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocní/>

⁶⁹⁾ Srovnej: Statistické výstupy z ESSK, MV ČR, Policejního prezidia ČR, dostupná na intranetu PČR: http://essk.pcr.cz/essk/_sest_root.asp

⁷⁰⁾ Srovnej: Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon

alkoholických nápojů u řidičů motorových vozidel) se stále nedaří tento negativní trend zastavit, tj. snížit počet řidičů, kteří usedají za volant svého vozidla po požití alkoholu. Dopravně bezpečnostní akce jsou vyhlášovány jak Policejním prezídiem, tak i Krajskými ředitelstvími policie a těchto akcí se vždy účastní maximální možný počet policistů služby dopravní policie a pořádkové služby.

Na okrese Prachatice bylo v období 1997-1998 a 2001-2005 zadrženo policisty služby dopravní policie v rámci dohledu na bezpečnost a plynulost silničního provozu celkem 658 řidičů motorových vozidel, kteří usedli za řízení svého vozidla po požití alkoholických nápojů. Celkem 427 těchto řidičů bylo oznámeno k příslušnému správnímu orgánu obce s rozšířenou působností a 231 řidičů bylo řešeno v blokovém řízení s uložením blokové pokuty v celkové částce 242.000,- Kč⁷¹⁾.

Je nutno v této souvislosti poznamenat, že se v České republice zvyšuje od roku 1987 spotřeba čistého lihu. U spotřeby piva je situace obdobná. Došlo ke zvýšení téměř o 11,5%⁷²⁾.

Hmotná škoda při dopravních nehodách způsobených pod vlivem alkoholu byla vyčíslena na částku 37,336.300,- Kč. Průměrná způsobená hmotná škoda při jedné dopravní nehodě zaviněné řidičem pod vlivem alkoholu činí 55.893,- Kč.

Nejvíce dopravních nehod způsobených řidiči motorových vozidel pod vlivem alkoholu bylo za sledované období na okrese Prachatice zaznamenáno u kategorie řidičů skupiny „B“, kdy těmito řidiči bylo způsobeno celkem 367 dopravních nehod. I u této kategorie řidičů bylo za sledované období způsobeno nejvíce zaviněných dopravních nehod.

Policisté při odhalování řidičů, kteří řídí vozidlo po požití alkoholických nápojů, používají kvalitní technické pomůcky k detekci alkoholu v dechu, mezi které patří přístroj pro měření koncentrace alkoholu v dechu Alcotest Dräger 7410^{Plus} com. Uvedený přístroj pro měření koncentrace alkoholu v dechu vykazuje vysokou přesnost

⁷¹⁾ Srovnej: Tabulka č. 22 Přehled zjištěných přestupků policisty DI Prachatice u řidičů motorových vozidel spáchaných pod vlivem alkoholu na okrese Prachatice za sledované období 1997-1998 a 2001-2005

⁷²⁾ Srovnej: ČSÚ, Spotřeba alkoholických nápojů a cigaret v letech 1987 až 2006, Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/p/3014-08>

měření. Český metrologický institut (dále jen ČMI), oblastní inspektorát Praha, vypracoval metrologickou studii na základě jednání ČMI a ředitelství dopravní policie, pro analyzátory alkoholu v dechu jako stanovená měřidla. Z uvedené expertízy vyplývá, že jsou za dodržení specifikovaných podmínek uvedených v metrologické studii z hlediska důvěryhodnosti metody stanovení ovlivnění osob alkoholem měřením analyzátozem alkoholu v dechu a analýzou vzorku odebrané krve zcela rovnocenné.

V současné době stále více osob usedá za řízení motorového vozidla bez příslušného řidičského oprávnění. Touto kategorií účastníků silničního provozu bylo za sledované období způsobeno 84 dopravních nehod, u kterých bylo jednou z příčin i řízení pod vlivem alkoholu u viníka nehody. Jedná se o dvě skupiny „neřidičů“. První skupinou jsou ti, kteří vlastní alespoň jedno řidičské oprávnění a při tom řídí motorové vozidlo bez příslušného řidičského oprávnění pro toto vozidlo. Jedná se o řidiče, kteří prokázali znalost pravidel silničního provozu při absolvování autoškoly. Druhá skupina „neřidičů“ usedá za volant motorového vozidla bez znalostí pravidel silničního provozu a pouze samotnou jízdou po pozemních komunikacích jsou svému okolí nebezpeční. Toto nebezpečí se zvětšuje i tím, že řada těchto neřidičů řídí motorové vozidlo pod vlivem alkoholu.

Řidičská praxe je dalším kritériem statistického vykazování dopravních nehod. Za sledované období na okrese Prachatice bylo nejvíce dopravních nehod - a to 191, způsobeno podnapilými řidiči motorových vozidel s délkou řidičské praxe větší než 10 let. Naopak nejméně dopravních nehod způsobili řidiči s délkou řidičské praxe od 1 do 2 let. Touto skupinou řidičů bylo zaviněno pod vlivem alkoholu 42 dopravních nehod z celkového počtu nehod zaviněných pod vlivem alkoholu. Nejméně zkušení řidiči s délkou řidičské praxe do 1 roku za sledované období zavinili pod vlivem alkoholu na okrese Prachatice 85 dopravních nehod⁷³⁾.

Za sledované období bylo na okrese Prachatice způsobeno řidiči s délkou řidičské praxe do 1 roku nejméně dopravních nehod. A to jak řidiči, u kterých nebyl zjištěn alkohol, těchto nehod bylo zaznamenáno celkem 940, tak i řidičů pod vlivem

⁷³⁾ Srovnej: Statistika dopravních nehod MV ČR, Policejního prezidia ČR, dostupná na intranetu PČR: <http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocní/>

alkoholu. Mladí řidiči po absolvování autoškoly by měli být ukázněni a měli by ovládat pravidla silničního provozu. Opak je však pravdou. Usedají bez zkušeností v řízení motorového vozidla za volant mnohdy silných automobilů, nerespektují pravidla a v jejich agresivní jízdě se projevuje i adrenalin. Tyto kombinace zpravidla končí přestupkem v podobě překročení povolené rychlosti, nesprávným předjížděním, nevěnováním se plně řízení vozidla apod., za což následuje uložení blokové pokuty a přidělení trestných bodů. V tom horším případě dojde k dopravní nehodě mnohdy s vážnými následky - a to jak na zdraví, tak i na majetku.

Tato kategorie řidičů by se měla omezit v podobě udělení řidičského průkazu na zkušební dobu. Ve zkušební době by mladý řidič například nesměl být přistižen při řízení vozidla pod vlivem alkoholu a nesměl by spáchat stanovený počet přestupků.

Řidiči s délkou řidičské praxe větší než 10 let způsobili za sledované období na okrese Prachatice nejvíce dopravních nehod - a to 3723. Věkovou skupinou řidičů 30-39 let bylo za sledované období způsobeno celkem 2276 dopravních nehod. U této skupiny řidičů vyvstává problém v neznalosti pravidel silničního provozu, kdy od složení závěrečné zkoušky v autoškolě uběhlo více jak 10 let. Pokud se takovýto řidič například nezúčastňuje pravidelných školení v rámci zdokonalovacích kurzů pro profesionální řidiče, tak po dobu své řidičské praxe ani nezaznamená změny v silničním zákoně. V praxi jsem se mnohokrát setkal při vyšetřování dopravních nehod, že řidič byl přesvědčený o platnosti vyhlášky č. 99/1989 Sb. o pravidlech provozu na pozemních komunikacích.

Další statistické rozbory dopravní nehodovosti na okrese Prachatice ukázaly, že 64 řidičů motorových i nemotorových vozidel v období 2003-2006 způsobilo dopravní nehodu ve stavu vylučujícím způsobilost, přesněji u těchto řidičů byla krevní zkouškou zjištěna koncentrace alkoholu v krvi od 1,00 g/kg do 1,50 g/kg. U celkem 46 řidičů byla hladina alkoholu v krvi v době dopravní nehody od 1,50 g/kg do 2,00 g/kg a 40 řidičům byly naměřeny více jak 2,00 g/kg alkoholu v krvi. „Pouhých“ 23 řidičů způsobilo dopravní nehodu pod vlivem alkoholu a následnou krevní zkouškou byla zjištěna hladina alkoholu do 0,50 g/kg. Tyto statistické údaje ukazují na to, že zvýšená spotřeba

alkoholu v České republice se negativně promítá do dopravní nehodovosti⁷⁴⁾.

Domnívám se, že v současné době tresty za přestupky či trestné činy v silniční dopravě spáchané pod vlivem alkoholických nápojů jsou příliš mírné. Řidiči nerespektují zákaz řízení motorových vozidel po požití alkoholických nápojů. A i poté, kdy jsou ovlivněni alkoholem, usedají za volant automobilu a bezprostředně ohrožují svým jednáním ostatní účastníky silničního provozu i sebe samé. Tuto problematiku lze řešit například zpřísněním sankcí za uvedené protiprávní jednání, prevencí v oblasti bezpečnosti silničního provozu a v neposlední řadě i represí ze strany policie v dodržování silničního zákona u všech účastníků silničního provozu. Ze strany represivních orgánů je nutné rovněž nekompromisně postihovat řidiče při porušování nepřiměřené rychlosti mimo obec a překračování povolené rychlosti v obci.

Od 1. ledna 2009 došlo k zásadní změně v ustanovení § 47 zákona číslo 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích a změnách některých zákonů. Účelem této úpravy v šetření dopravních nehod ze strany policie je nutnost jim předcházet, nikoli zaměstnat policisty jejich dokumentací. Ušetřený čas strávený v kanceláři nad spisovou agendou věnují dopravní policisté zařazení na skupinách dopravních nehod přímému výkonu služby v dozoru na bezpečnost a plynulost silničního provozu. Zvýšená činnost dopravních policistů způsobí v podvědomí řidičů větší obavy z trestů a trestných bodů, čímž dojde ke zklidnění dopravy a zároveň snížení následků dopravních nehod, což je očekávané zvýšení bezpečnosti na pozemních komunikacích.

Je nutné provádět školení instruktorů v autoškolách v tom směru, aby rozvíjeli taktiku výuky u začínajících řidičů ohledně bezpečnosti na pozemních komunikacích, která by byla vhodná pro každou řidičskou kategorii. V rámci výuky začínajících řidičů v autoškolách tyto seznamovat se statistickými údaji dopravní nehodovosti a uvádět příklady závažných dopravních nehod, aby si každý začínající řidič uvědomil, jaké následky s sebou přináší nezodpovědnost při řízení motorového vozidla.

⁷⁴⁾ Srovnej: ČSÚ, Spotřeba alkoholických nápojů a cigaret v letech 1987 až 2006, Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/p/3014-08>

6. Závěr

Z vypracované analýzy dopravní nehodovosti za sledované období na okrese Prachatice je patrný pokles dopravní nehodovosti v roce 2006, kdy oproti roku 2005 bylo řidiči způsobeno o 170 dopravních nehod méně. K poklesu dopravní nehodovosti se spolupodílem alkoholu u řidičů bylo zaznamenáno v roce 2006 pouze 46 nehod, oproti roku 2005, kdy řidiči způsobili 53 dopravních nehod pod vlivem alkoholu a v roce 2004 těchto nehod bylo řidiči způsobeno celkem 66. Za sledované období byl v roce 2006 zaznamenán nejmenší počet dopravních nehod, kdy u řidiče bylo zjištěno požívání alkoholických nápojů před jízdou.

Zvýšený nárůst byl zaznamenán u přestupků a trestných činů, spáchaných řidiči motorových vozidel, kteří usedli za řízení vozidla po požití alkoholických nápojů. Tyto statistické údaje ukazují na trvalou nekázeň řidičů motorových vozidel. Naopak je nutné poukázat v tomto směru na kvalitní výkon při dohledu na bezpečnost a plynulost silničního provozu dopravních policistů zařazených na Dopravním inspektorátu, Územního odboru vnější služby v Prachaticích.

Stanovená hypotéza, že zvyšování spotřeby alkoholu v ČR se promítá i do vývoje a struktury dopravní nehodovosti v regionu Prachatice se potvrdila u přestupků a trestných činů – řízení pod vlivem návykové látky, kdy došlo k nárůstu těchto deliktů, naopak u dopravních nehod hypotéza potvrzená nebyla.

Násilí na silnicích, zejména nedisciplinovanost, agresivita jízdy, bezohlednost, lze považovat za rozšiřující se problém celé naší společnosti. Mnoha smrtelným úrazům a zraněním při autonehodách se dá zabránit dlouhodobou a kvalitní prevencí a výchovou mladých začínajících řidičů. Především pak v případech nezodpovědných řidičů, kteří usedli za volant vozidla pod vlivem drog nebo alkoholu.

7. Seznam použité literatury

Citace z monografie:

- [1] BALÍKOVÁ, M. *Forenzní a klinická toxikologie, Laboratorní toxikologická vyšetření*. 1. vyd. Praha: Galen, 2004, 140 s.
ISBN 80-7262-284-6.
- [2] KALINA, K. *Drogy a drogové závislosti I* 1. vyd. Úřad vlády České republiky, 2003. 320 s.
ISBN 80-86734-05-6.
- [3] POLICIE ČR, Policejní prezidium, *Nehody zaviněné pod vlivem alkoholu. Publikace Přehled o nehodovosti na pozemních komunikacích v ČR za rok 2006*, duben 2007, s. 12.
- [4] PORADA, V. *Silniční dopravní nehoda v teorii a praxi*. 1. vyd. Praha: Linde, 2000. 378 s.
ISBN 80-7201-212-6.
- [5] VOREL, F. jun. *Soudní lékařství*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 1999. 606 s.
ISBN 80-7169-728-1.

Legislativa České republiky:

- [6] Zákon ze dne 29. listopadu 1961 číslo 140/1961 Sb., trestní zákon
- [7] Zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů
- [8] Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a změnách některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- [9] Zákon České národní rady ze dne 17. května 1990 číslo 200/1990 Sb., o přestupcích
- [10] Zákon číslo 361 ze dne 14. září 2000 o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů
- [11] Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů

- [12] Vyhláška č. 345/2002 Sb., kterou se stanoví měřidla k povinnému ověřování a měřidla podléhající schválení typu, ve znění pozdějších předpisů

Interní akty řízení Policie České republiky:

- [13] ZÁVAZNÝ POKYN policejního prezidenta č. 220 ze dne 31. prosince 2008, kterým se upravuje postup příslušníků Policie České republiky na úseku služby dopravní policie.

Internetové a intranetové odkazy:

- [14] ALCOTEST Dräger 7410^{Plus} com [online]. Poslední aktualizace neuvedena (cit. 2009-02-28) Dostupné na WWW: <http://www.alkotest.cz/Drager-7410.php>
- [15] ALKOHOL-HISTORIE, TYPY [online]. Poslední aktualizace neuvedena (cit. 2009-02-10) Dostupné na WWW: http://web.libimseti.cz/Angi//alkohol/historietypy_445907.html
- [16] ALTEST, detekční souprava slouží pro orientační zjišťování alkoholu ve vydechaném vzduchu [online]. Poslední aktualizace neuvedena (cit. 2009-02-27) Dostupné na WWW: <http://www.alkoholtest.cz/>
- [17] CDV, Varující vývoj dopravní nehodovosti na silnicích v ČR ve srovnání se zahraničím [online]. Poslední aktualizace k 15.7.2004 (cit. 4.12.2008) Dostupné na WWW: <http://www.cdv.cz/text/archiv/bsp/varvyv.htm>
- [18] CDV, Ztráty způsobené nehodovostí v silničním provozu [online]. Poslední aktualizace 2008 (cit. 2009-03-15) Dostupné na WWW: <http://www.czrso.cz/index.php?id=8,15>
- [19] CDV, Ztráty způsobené nehodovostí v silničním provozu [online]. Poslední aktualizace 2008 (cit. 2009-03-17) Dostupné na WWW: <http://old.cdv.cz/text/oblasti/bsp/analyzy-nehodovosti/ekonomicke-ztraty-2005.htm>
- [20] CENOVÉ ROZHODNUTÍ MINISTERSTA ZDRAVOTNICTVÍ ze dne 20. prosince 2007 [online]. Poslední aktualizace neuvedena (cit. 2009-03-15) Dostupné na WWW: http://www.sasp.cz/novinky/07012008_2.htm

- [21] CENTRUM SLUŽEB PRO SILNIČNÍ DOPRAVU, Z historie silniční dopravy [online]. Poslední aktualizace neuveden (cit. 2009-02-10). Dostupné na WWW: <http://89.103.157.21/web/guest/uvod>>
- [22] ČSÚ, Tab.2d: Spotřeba alkoholických nápojů a cigaret v letech 1987 až 2006 [online]. Poslední aktualizace dne 13.7.2008 Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/p/3014-08>>
- [23] DĚJINY ALKOHOLU [online]. Poslední aktualizace 26.11.2008 (cit. 2009-02-10) Dostupné na WWW: <http://dejinyalkoholu.blogspot.com/>>
- [24] DIS Závislost na alkoholu [online]. Poslední aktualizace 3.10.2007 (cit. 2009-02-13) Dostupné na WWW: http://www.drogy.net/portal/alkohol/zavislost-2/zavislost-na-alkoholu_2007_10_03.html>
- [25] DRÄGER, Alcotest 7410^{Plus} com [online]. Poslední aktualizace neuvedena (cit. 2009-02-28) Dostupné na WWW: http://www.draeger.cz/STms/internet/site/MS/internet/CZcz/ms/Products/Detection/AlcoDrug/Alcotest/Screening/DragerAlcotest7410Pluscom/pd_draeger_alcotest_7410_plus_com.jsp>
- [26] DROGOVÁ PORADNA:RUBRIKY>ALKOHOL [online]. Poslední aktualizace neuvedena (cit. 2009-02-10) Dostupné na WWW: <http://www.drogovaporadna.cz/rubrika.php?rubrika=45>>
- [27] DROGY-INFO.CZ Alkohol v Evropě:Z pohledu veřejného zdraví [online]. Poslední aktualizace 10.1.2007 (cit. 2009-02-14) Dostupné na WWW: http://www.drogy-info.cz/index.php/info/legalni_drogy/alkohol/alkohol_v_evrope_z_pohledu_verejneho_zdravi>
- [28] EKONOMICKÁ STRÁNKA DOPRAVNÍCH NEHOD [online]. Poslední aktualizace 2009 (cit. 2009-03-15) Dostupné na WWW: <http://www.dopravniinzenyrstvi.cz/clanky/ekonomicka-stranka-dopravnich-nehod/>>
- [29] HOSPODÁŘSKÁ KOMORA ČR [online]. Poslední aktualizace neuvedena (cit. 2009-01-24) Dostupné na WWW: http://www.komora.cz/hk-cr-top-02-sede/podpora-podnikani-v-cr/regionalni-informace/jihocesky-kraj-c/art_22666/okres-prachatice.aspx>

- [30] CHEMWEB BY LUKY-ETHANOL [online]. Poslední aktualizace nevedena (cit.2009-03-08) Dostupné na WWW: <<http://www.chemweb.estranky.cz/clanky/ksicht---serial/ethanol>>
- [31] LEX DATA C.H.BECK *Vyhláška ministerstva vnitra 141/1960 Sb.* [online]. Poslední aktualizace nevedena (cit. 2009-02-10). Dostupné na WWW: <http://abonent.lexdata.cz/lexdata/sb_free.nsf/0/C12571D20046A0B2C12566D40071E20D>
- [32] METODY ZJIŠŤOVÁNÍ ALKOHOLU V ORGANISMU, Vyhledávací metody [online]. Poslední aktualizace nevedena (cit. 2009-02-28) Dostupné na WWW: <<http://www.zikmund.org/alkohol/stanoveni.htm>>
- [33] MINISTERSTVO VNITRA ČR, 2008, [online]. Poslední aktualizace nevedena (cit. 2009-01-24) Dostupné na WWW: <<http://beta.mvcr.cz/clanek/evropska-unie-proti-alkoholu-za-volantem.aspx>>
- [34] PLYNOVÁ CHROMATOGRAFIE [online]. Poslední aktualizace nevedena (cit. 2009-03-09) Dostupné na WWW: <<http://fyztyd.fjfi.cvut.cz/2008/cd/prispevky/sbpdf/plynchr.pdf>>
- [35] POLICEJNÍ PREZIDIUM, Statistiky dopravních nehod [online]. Poslední aktualizace nevedena (cit. 2009-03-29) Dostupné na intranetu PČR: <<http://edn.pcr.cz/nehody/statistiky/rocni/>>
- [36] POSTUP PŘI ODBĚRU BIOLOGICKÉHO MATERIÁLU K TOXIKOLOGICKÝM ANALÝZÁM [online]. Poslední aktualizace nevedena (cit. 2009-03-04) Dostupné na WWW: <http://www.nemlib.cz/web/soubory/1_33_32/odbery_navod-podniky.doc>
- [37] RIZIKA ŽIVOTNÍHO STYLU-ALKOHOL [online]. Poslední aktualizace 8.8.2003 (cit. 2009-02-14) Dostupné na WWW: <http://www.prevenadoru.cz/mouprev/section_show.jsp?s=912&selIdDoc=83>
- [38] SCHENGENSKÝ PROSTOR, [online]. Poslední aktualizace 6.1.2009 v 10:14 hodin Dostupné na WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Schengensk%C3%BD_prostor>
- [39] 21 STOLETÍ [online]. Poslední aktualizace nevedena (cit. 2009-02-13) Dostupné na WWW: <<http://www.21stoleti.cz/view.php?cislocianku=2005042103>>

- [40] SZÚ Alkohol a primární zdravotní péče [online]. Poslední aktualizace 16.6.2008 (cit. 2009-02-14) Dostupné na WWW: <http://www.szu.cz/uploads/documents/czpz/zavislosti/alkohol/AlkolVoditka.pdf>
- [41] ZDRAVOTNÍ DOPADY UŽÍVÁNÍ ALKOHOLU [online]. Poslední aktualizace neuvedena (cit. 2009-02-14) Dostupné na WWW: http://www.akluby.cz/downloads/aklubycz-clanky_zdravotni-dopady-uzivani-alkoholu.pdf
- [42] ZIKMUND, J. Osud alkoholu v organismu [online]. Poslední aktualizace neuvedena (cit. 2009-02-15) Dostupné na WWW: <http://www.zikmund.org/>

8. Klíčová slova

Alkohol

Řidič motorového vozidla

Policie České republiky

Dopravní nehoda

Přestupek

Trestný čin

9. Přílohy

Příloha č. 1 Kasuistika - Dopravní nehoda se smrtelným zraněním

Příloha č. 2 Kasuistika – Řízení motorového vozidla pod vlivem alkoholu

Příloha č. 3 Jednorázová detekční souprava ALTEST

Příloha č. 4 Přístroj pro měření koncentrace alkoholu v dechu Alcotest Dräger 7410^{Plus} com s vyznačenou platností kalibrace na boku a zadní straně přístroje

Příloha č. 5 Kalibrační protokol analyzátoru alkoholu Alcotest Dräger 7410^{Plus} com

Příloha č. 6 Ověřovací list analyzátoru alkoholu Alcotest Dräger 7410^{Plus} com-list č. 1

Příloha č. 7 Ověřovací list analyzátoru alkoholu Alcotest Dräger 7410^{Plus} com-list č. 2

Příloha č. 8 Protokol o dechové zkoušce provedená dne 22.7.2008 analyzátozem alkoholu Alcotest Dräger 7410^{Plus} com

Příloha č. 1 - Kasuistika - Dopravní nehoda se smrtelným zraněním

V pondělí 9. srpna 2004 v době kolem 23:40 hodin řídil osobní automobil tovární značky Volkswagen Passat 1.9 D v katastru obce Nové Hutě devětáctiletý řidič z Náchodska. Spolu s ním jel jako spolujezdec vpředu dvaadvacetiletý muž z Prachaticka a čtyřiačtyřicetiletý muž ze Znojemska. Při průjezdu levotočivé zatáčky řidič nepřizpůsobil rychlost jízdy vozidla svým schopnostem, vlastnostem vozidla, dopravně technickému stavu pozemní komunikace, její kategorii a třídě, při průjezdu zatáčky vyjel vpravo mimo vozovku, kde se pravou přední částí vozidla Volkswagen střetl se zdí obytného domu. Při dopravní nehodě utrpěl řidič těžké zranění (tržné rány v obličeji a tříštivou zlomeninu pravého bérce) s dobou léčení 6 měsíců. Spolujezdec na předním sedadle utrpěl mnohočetná těžká zranění (polytrauma), kterým na místě dopravní nehody podlehl. Další spolujezdec na zadním sedadle byl zraněn lehce. Vzhledem k vážnému zranění řidiče nebyla u něj provedena orientační dechová zkouška. Bylo nařízeno klinické vyšetření a odběr krve. Místo dopravní nehody bylo zadokumentováno policisty ze skupiny dopravních nehod společně s policejním komisařem služby kriminální policie a vyšetřování tehdejšího okresního ředitelství Policie České republiky v Prachaticích⁷⁵⁾. Při prvotním ohledání interiéru vozidla policisté zjistili, že usmrcený spolujezdec nebyl při jízdě připoután bezpečnostním pásem. Plynovou chromatografií bylo u řidiče zjištěno v době odběru krve dne 10.8. v 02:00 hodin 0,87 g/kg alkoholu⁷⁶⁾.

Policejním komisařem bylo dne 3. září 2004 vypracováno usnesení o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 trestního řádu, ve kterém byl řidič obviněn z trestného činu ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 trestního zákona⁷⁷⁾.

Státním zástupcem byl dán dne 6. září pokyn k přibrání soudního znalce z oboru toxikologie k provedení zpětného propočtu, stanovení hladiny alkoholu v krvi řidiče v době dopravní nehody, neboť od doby spáchání skutku do odběru krve byl

⁷⁵⁾ 1.1.2009 reforma Policie České republiky, vznik Krajských ředitelství policie, Územních odborů vnější služby a Územních odborů služby kriminální policie a vyšetřování

⁷⁶⁾ Protokol o nehodě v silničním provozu, Č.j.ORPT-419/DN-TČ-JP-2004

⁷⁷⁾ Usnesení o zahájení trestního stíhání obviněného, ČTS:ORPT-3582/KPV-Tč-OK-2004

dvouhodinový časový odstup. Zpětným propočtem znalec stanovil, že hladina alkoholu v krvi řidiče dne 9.8. ve 23:40 hodin činila 1,16-1,35 g/kg alkoholu. Z tohoto důvodu byl obviněný policejním komisařem upozorněn na skutečnost změny právní kvalifikace, a to pro trestný čin ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, 2) trestního zákona a ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 201 písm. d) trestního zákona⁷⁸⁾.

V průběhu vyšetřování bylo státním zástupcem vydáno opatření podle § 115 odst. 2) trestního řádu k nařízení exhumace mrtvého spolujezdce - a to za účelem provedení soudní pitvy⁷⁹⁾. Exhumace mrtvého byla provedena dne 15. prosince na hřbitově v obci Stachy⁸⁰⁾.

Soudní pitva byla provedena 16. prosince v 10:00 hodin na soudnělékařském oddělení Nemocnice České Budějovice, a.s. Soudní znalci jako příčinu smrti stanovili zhmoždění mozku. Ze závěrečného posudku znalců lze konstatovat, že zjištěná poranění při zevní prohlídce a pitvě jsou smrtelná pro svou všeobecnou povahu, smrti se nedalo zabránit žádnou, tedy ani sebevčasnější a sebekvalifikovanější lékařskou pomocí. Zranění svědčí proti tomu, že by při jízdě a nehodě byly správně použity bezpečnostní pásy. Ze statistik vyplývá, že obecně se snižuje pravděpodobnost vzniku těžkého nebo smrtelného zranění osoby na předním sedadle při čelním střetu s EES 31-40 km/hod., která nepoužije bezpečnostní pás o 65 %, pokud by tento bezpečnostní pás použila⁸¹⁾.

Okresním soudem v Prachaticích byl dne 7. dubna 2005 obžalovaný devětatřicetiletý muž z Náchodska uznán vinným ze spáchání trestných činů ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, 2) trestního zákona a ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 201 písm. d) trestního zákona a odsouzen k úhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody v délce jednoho roku. Pro výkon tohoto trestu byl zařazen do věznice s dozorem a dále mu byl uložen trest zákazu řízení motorových vozidel všeho druhu na dobu šesti let. Dále byl obžalovaný povinen uhradit škodu majitelce poškozeného domu

⁷⁸⁾ Upozornění policejního komisaře ze dne 3. listopadu 2004

⁷⁹⁾ Poznámka : K tomuto opatření bylo přistoupeno z důvodu, kdy soudní znalec z oboru zdravotnictví, odvětví soudní lékařství, bez provedené soudní pitvy nebyl schopný vypracovat objektivní znalecký posudek, ve kterém by se mohl vyjádřit k příčině smrti spolujezdce v souvislosti s dopravní nehodou.

⁸⁰⁾ Opatření státního zástupce č. Zt 316/2004 ze dne 2. prosince 2004

⁸¹⁾ Pítevní protokol č. 539 rok 2004

v částce 49.400,- Kč, manželce usmrčeného spolujezdce částku ve výši 23.910,- Kč a Všeobecné zdravotní pojišťovně v Prachaticích částku ve výši 2.846,- Kč⁸²⁾.

Obviněný podal cestou svého právního zástupce odvolání ke Krajskému soudu v Českých Budějovicích, kde byl napadený rozsudek Okresního soudu v Prachaticích pouze ve výroku zrušen, jinak zůstal nedotčen. Proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 23. června 2005 podal obviněný dovolání k Nejvyššímu soudu České republiky, které uvedenou instancí bylo odmítnuto⁸³⁾.

U Okresního soudu v Prachaticích proběhlo dne 21. ledna 2009 jednání k rozhodnutí o upuštění od zákazu řízení motorových vozidel, které bylo uloženo odsouzenému na dobu šesti let. Při jednání se jako důkaz četly rozsudky týkající se věci dopravní nehody, zprávy z místa bydlíště, od zaměstnavatele, z místa příslušného obvodního oddělení Policie ČR a opis rejstříku trestů. Při jednání byl rovněž vyslechnut odsouzený a závěrem se k věci vyjádřil státní zástupce. Usnesením samosoudce bylo podmíněně upuštěno od zbytku trestu zákazu činnosti spočívajícího v zákazu řízení motorových vozidel všeho druhu a byla stanovena zkušební doba v délce tří let⁸⁴⁾.

Foto č. 1 – pohled na místo dopravní nehody

⁸²⁾ Rozsudek Okresního soudu Prachatic, Č.j.: 4 T 12/2005-177

⁸³⁾ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky, 8 Tdo 1504/2005

⁸⁴⁾ Usnesení Okresního soudu Prachatic, Č.j.: 4 T 12/2005-258

Foto č. 2 – pohled na místo dopravní nehody

Foto č. 3 – pohled na místo dopravní nehody ze směru jízdy vozidla

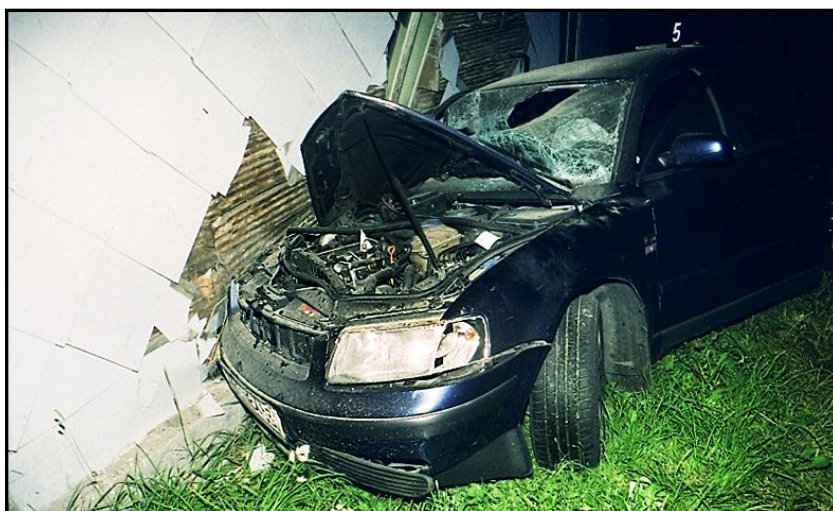

Foto č. 4 – pohled na střet pravé přední části vozidla se zdí domu

Foto č. 5 – pohled na pravou přední část vozidla (místo spolujezdce)

Foto č. 6 – pohled na poškozenou zeď domu po střetu s vozidlem⁸⁵⁾

⁸⁵⁾ Fotodokumentace z místa dopravní nehody – archiv Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Jihočeského kraje, Územní odbor vnější služby, Dopravní inspektorát, Prachatice

Příloha č. 2 – Kasuistika - Řízení motorového vozidla pod vlivem alkoholu

Silniční dopravní hlídka Dopravního inspektorátu Policie České republiky Okresního ředitelství Prachatice prováděla 22. července 2008 měření rychlosti v uzavřené části obce na Prachaticku. V 09:25 hodin projíždělo obcí vozidlo Volkswagen Vento 1.9 D, jehož třiapadesátileté řidičce byla měřícím přístrojem naměřena rychlost 87 km/hodině. Při silniční kontrole byla u řidičky provedena orientační dechová zkouška detekčním přístrojem Alkotest Dräger 7410^{Plus} com, přístrojem byla naměřena hladina 3,34 promile alkoholu v dechu (viz. příloha č. 8). Policisté řidičku vyzvali k lékařskému vyšetření a odběru krve, ale jakmile zjistila, že bude muset odjet s policisty k provedení potřebných úkonů, začala se chovat agresivně a měla v úmyslu odjet se svým vozidlem do místa bydliště. Po opakovaných výzvách policisty byly proti agresivní řidičce použity donucovací prostředky hmaty a chvaty podle zvláštního právního předpisu⁸⁶⁾. Po převozu řidičky na záchrannou službu zde bezdůvodně odmítla odběr krve. Vzhledem k tomu, že se řidička chovala agresivně a byla důvodná obava, že bude ve svém protiprávním jednání pokračovat, policisté rozhodli na základě doporučení lékaře, umístit ženu do Protialkoholní záchranné stanice v Českých Budějovicích⁸⁷⁾.

Policejním orgánem bylo řidičce sděleno podezření podle § 179b odst. 3 trestního řádu pro naplnění skutkové podstaty trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 201 odst. 1 trestního řádu. Věc byla zpracována formou zkráceného přípravného řízení podle § 179a trestního řádu a dne 24. července 2008 byl spisový materiál předložen Okresnímu státnímu zastupitelství v Prachaticích k podání návrhu na potrestání⁸⁸⁾.

Třiapadesátiletá žena byla Okresním soudem v Prachaticích uznána vinnou ze spáchání trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky a trestním příkazem odsouzena k trestu odnětí svobody v trvání čtyř měsíců s podmíněným odkladem na

⁸⁶⁾ § 38 odst. 1 písm. a, zákon č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů

⁸⁷⁾ Záznam o zahájení úkonů trestního řízení podle § 158 odst. 3 trestního řádu, Č.j. ORPT-675/TC-2008-06

⁸⁸⁾ Zpráva o výsledku zkráceného přípravného řízení podle § 179c odst. 1 trestního řádu

zkušební dobu dva a půl roku. Dále byl obviněné uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel všeho druhu na dobu dvaceti dvou měsíců⁸⁹⁾.

⁸⁹⁾ Trestní příkaz Okresního soudu Prachatice, Č.j.:1 T 153/2008-33

Příloha č. 3 - Jednorázová detekční souprava ALTEST

Příloha č. 4 - Přístroj pro měření koncentrace alkoholu v dechu Alcotest Dräger 7410^{Plus} com s vyznačenou platností kalibrace na boku a zadní straně přístroje

Příloha č. 5-Kalibrační protokol analyzátoru alkoholu Dräger Alcotest 7410^{Plu} com

Drägersafety

KALIBRAČNÍ PROTOKOL

č. 8/1913/19-68

přístroje ALCOTEST 7410, obj.č.: 8315700

výr.č.: ARTM-0132

Okolní podmínky:

teplota: 22,8°C

tlak: 996 hPa

vlhkost: 28,9 % relativní vlhkosti

Příští kalibrace: 06/2009

(Doporučeno výrobcem)

nadmořská výška: 274 m n.m.

SENZOR	Nejistota		Citlivost		Kalibrační směs	Výsledek kalibrace
	3 expozice	5 expozic	před seřizením	po seřizení		
6808455 ARTL-2388		0,02 ‰	0,98 ‰	0,94 ‰	Kalibrační směs C ₂ H ₅ OH/N ₂ 254,0 ppm ±3% Linde - proces. zakázka č. 103000114926	vyhovuje nejistota kalibrace: ±5%

Kontrola přístroje a jeho kalibrace byla provedena podle výrobcem stanoveného postupu.

Kalibrace byla provedena proškoleným technikem za použití předepsaného technického vybavení.

Kopie certifikátu kalibrační směsi bude poskytnuta na vyžádání.

Dräger Safety s.r.o.
Pod Sychrovem I-64
101 00 PRAHA 10
TEL: 272 011 857

Kalibraci provedl: *ing. Václav Mls*

Datum kalibrace: 5.12.2008

Razítko a podpis:

Dräger Safety s.r.o.
Pod Sychrovem I / 64
101 00 PRAHA 10

Tel. 272 011 851-2
Fax 272 767 414

IČO: 26700778
DIČ: CZ26700778

e-mail: draeger_st@draeger.cz
URL: www.draeger-safety.cz

Service:

Dräger Safety s.r.o.
DrägerService
Pod Sychrovem I / 64
101 00 PRAHA 10
Tel. 272 011 855
Fax 272 011 857

Dräger Safety s.r.o.
DrägerService
Kolkova 4a
706 02 OSTRAVA - VÍTKOVICE
Tel. 596 953 822
Fax 596 956 272

Příloha č. 6 - Ověřovací list analyzátoru alkoholu Dräger Alcotest 7410^{Plus} com - list č. 1

Český metrologický institut

Okružní 31, Brno, 638 00
Oblastní inspektorát Praha, Radiová 3, Praha, 102 00

OVĚŘOVACÍ LIST

č. 1014-OL-3840-08

Datum vystavení: 30. června 2008

List 1 ze 2 listů

Ing. Vladimír Peršl
ředitel oblastního inspektorátu

Zákazník: **Policie ČR Správa Jihočeského kraje**
Lannova 193/26, 370 74 České Budejovice

Měřidlo: Analyzátor alkoholu v dechu (digitální)
pracovní měřidlo stanovené

Typ: Dräger Alcotest 7410 Plus

Výrobní č.: ARTM - 0132

Rozsah měření: Měřidlo měří v rozsahu od 0,00 do 2,00 v jednotkách mg/l etanolu
(0,00 až 4,00 ‰)

Rozlišitelnost: 2 desetinná místa

Použité etalony:
Kalibrační plyny ČMI pro ověřování/kalibraci analyzátorů alkoholu v dechu

Podmínky měření:
teplota v laboratoři: $(25,5 \pm 0,5) ^\circ\text{C}$
průtok plynu: $(0,30 \pm 0,05) \text{ l/s}$

Místo provedení zkoušky: Laboratoř plyných směsí OI Praha

Metoda měření:
Přímým měřením **suchým referenčním plynem** (certifikovaným referenčním materiálem)
Zkouška byla provedena podle interní metodiky ČMI (114-MP-C004-06), která reflektuje požadavky doporučení OIML R 126

*Tento dokument nesmí být bez písemného souhlasu provádějící laboratoře rozmnožován jinak než v celkovém počtu listů.
Naměřené výsledky se vztahují k technickému stavu měřidla v době provedení ověření.*

Příloha č. 7 -Ověřovací list analyzátoru alkoholu Dräger Alcotest 7410^{Plus} com - list č. 2

Ověřovací list 1014-OL-3840-08

List 2 z 2 listů

Výsledky měření:

Hmotnostní koncentrace		Nejistota měření	Absolutní nebo relativní chyba	SD nebo RSD *)
Certifikovaná hodnota	Průměrná hodnota (n=10) **)	U (k=2)		
0,137 mg/l 0,288 ‰	0,139 mg/l 0,291 ‰	0,009 mg/l 0,015 ‰	0,002 mg/l 0,003 ‰	0,003 mg/l 0,006 ‰
0,474 mg/l 0,995 ‰	0,480 mg/l 1,009 ‰	0,031 mg/l 0,064 ‰	1,3 %	2,8 %
0,886 mg/l 1,861 ‰	0,872 mg/l 1,831 ‰	0,038 mg/l 0,080 ‰	1,6 %	1,6 %
1,322 mg/l 2,776 ‰	1,299 mg/l 2,73 ‰	0,089 mg/l 0,19 ‰	1,8 %	3,0 %

*) SD: směrodatná (standardní) odchylka **) n=5, u hm.koncentrace 1,40 mg/l (2,94 ‰)
RSD: relativní směrodatná odchylka

Nejistota měření:

Uvedená rozšířená nejistota měření je součinem standardní nejistoty měření a koeficientu rozšíření $k = 2$. Pro normální rozdělení odpovídá pravděpodobnosti pokrytí přibližně 95%. Standardní nejistota měření byla určena v souladu s dokumentem EA-4/02.

Měřidlo vyhovuje limitům stanoveným v doporučení OIML R 126 a příslušné Vyhlášce MPO.

Hm. koncentrace	0,14 mg/l 0,29 ‰	0,48 mg/l 1,01 ‰	0,90 mg/l 1,89 ‰	1,40 mg/l 2,94 ‰
Maximální přípustná chyba	0,02 mg/l 0,04 ‰	5%	5%	5%

Ověření je provedeno nalepením úřední značky a vystavením ověřovacího listu.

Doba platnosti ověření je stanovena vyhláškou Ministerstva průmyslu a obchodu č. 345/2002 Sb. v platném znění.

Platnost ověření zaniká v případech uvedených v § 7, odst. 2 vyhlášky Ministerstva průmyslu a obchodu č. 262/2000 Sb. ve znění vyhlášky č. 344/2002 Sb.

Dne: 30. 6. 2008

Měření provedl: Ivana Žamberová

Ivana Žamberová

Český metrologický institut
Oblastní inspektorát Praha
Radiová 3
102 00 Praha

**Příloha č. 8 - Protokol o dechové zkoušce, provedená dne 22.7.2008 analyzátořem
alkoholu Dräger Alcotest 7410^{Plus} com**

Protokol dechové zkoušky

22.7.2008

Přístroj Alcotest	Výř. číslo : ARRK-0171	Jednotka : Per Mil
	Datum načtení : 22.7.2008	Min. objem : 1200 ml
	Čas načtení : 12:53	Typ náustku : TYPE 1
	Verze software : 6.31-00	Min. doba výdechu : 4 s
	Varianta : German	
Posledni kalibrace	Datum : 28.4.2008	Čas : 10:52
Limity	dolní : 0.30	
	střední : 0.50	
	horní : 0.80	
Aktuální statistika	pod 0.30 : 3212	0.50 až 0.79 : 28
	0.30 až 0.49 : 64	0.80 a více : 261
Poččet	celkem : 4248	
Kontrolovaná osoba	Jméno : neveřejné	Osobní doklad : neveřejné
	Příjmení : neveřejné	Datum narození : neveřejné
Zkouška	Důvod : kontrola	Místo : II/144, Újezdec
Zkoušku provedl	Jméno : Martin	Identifikace : 242671
	Příjmení : GROŽAJ	Místo : II/144, Újezdec
Výsledek zkoušky	Č. zkoušky : 04091	Pohlaví :
	Datum zkoušky : 22.7.2008	Objem : 2180 ml
	Kritérium výdechu : splněno	Doba výdechu : 04.0 s
		Pasivní zkouška : N
	Čas 1. zkoušky : 9:25 L	Výsledek 1. zkoušky : 3.34